

JAN ŽIŽKA

Historická hra o pěti jednáních

První rok 1903

Poprvé provozováno v Národním divadle v Praze dne 4. července 1903

*První provozovatel vyhraňuje si „Máj“, spolek českých
spisovatelů beletristů*

Slovutnému pánu, panu

W. W. TOMKOVÍ

z veliké úcty a vděčně věnováno

OSOBY

prvního jednání.

SIGMUND, římský a uherský král.

JIŘÍ, biskup pasovský, jeho kancléř.

Náměstek legatův.

JAN ŽELEZNÝ, biskup olomoucký.

MICHAL, kanovník.

VILÉM Z PERNŠTEJNA, zem. hejtman morav.

PETR STRÁŽNICKÝ Z KRAVAŘ.

VANĚK ČERNOHORSKÝ Z BOSKOVIC.

SMIL Z KUNŠTÁTU.

JAN TOVAČOVSKÝ Z CIMBURKA.

JIMRAM,

ZBYNĚK, } bratři z Doubravice.

OLDŘICH,

Moravští
páni
pod obojí.

JAN VŠEMBERA Z BOSKOVIC.

JAN LHOTSKÝ ZE PTENÍ.

HARTNEID Z LICHTENŠTEJNA.

JIŘÍ ZE STERNBERKA.

JAN HRABĚ Z HARDEKA.

Moravští páni
pod jednou.

VÁCLAV Z JENŠTEJNA.

VILÉM KOSTKA Z POSTUPIC.

HLAS Z KAMENICE.

VANĚK řečený PIVO.

MARTIN, kněz.

České poselstvo k Vi-
toldovi, velikému kní-
žeti litevskému, v za-
jetí Sigmunda krále.

PIPO SPANO, nejvyšší vojska Sigmunda krále.

KAŠPAR ŠLIK, králův sekretář.

KAPITÁN KUMÁNSKÝ.

KOMORNÍK KRÁLŮV.

Purkmistr brněnský a dva z rady.

Tři mladé paní, tři panny brněnské.

První, druhý posel.

Páni moravští pod jednou i pod obojí, uherští magnáti, ně-
mečtí šlechtici, Kumáni.

Děj na hradě brněnském v listopadu r. 1421.

JEDNÁNÍ PRVÉ.

Síň na brněnském hradě. V pozadí dveře a gotická okna. Na pravo dveře do komnat králových. Proti nim na levo povýšené křeslo pod nebesy. Vedle něho v pravo, v levo nižší sedadla. V pozadí při levém rohu krb s malovaným pláštěm. V krbu oheň. Je listopadový, pochmurný den.

Výstup 1.

KAŠPAR ŠLIK, KOMORNÍK.

ŠLIK (*třicetiletý, hřeje si nad ohněm ruce, ohlédne se přes tu chvíli po dveřích k pokojům královým, posléze odstoupí, vzav papíry položené na sedátku poblíže krbu a chce k dotčným dveřím. V tom*)

KOMORNÍK (*šedé hlavy, nesa trubličku*).

ŠLIK. Smím už ke králi? Už dlouho čekám.

KOMORNÍK. A budeš čekati dál, milý sekretáři.

ŠLIK. Což ten posel z Čech je dosud u krále?

KOMORNÍK. Není, ale J. Milost poručila, aby zůstal na blízku. Je velmi potěšena jeho novinou.

ŠLIK. Nač mám tedy čekat?

KOMORNÍK. Dříve ještě přijde kumánský kapitán. J. Milost si jej dala zavolat.

ŠLIK. Ale já nesu důležité zprávy z Čech, od českých pánů.

KOMORNÍK. Ať čekají. Dříve ten kapitán a dříve také moravští páni. Už jdou, díval jsem se, cesta sem k nám nahoru se jimi netrhne. (*S úsměškem.*) Dali si říci, přijeli „na sněm“.

ŠLIK. A jdou, myslím, do pasti.

KOMORNÍK. Jaké okolky s těmi Husáky a Viglefy.

ŠLIK. Co náměstek legátův.

KOMORNÍK. Ah, vidíš; ten také přijde ještě před tebou. Ani jsem nevzpomněl. Ó, to se načekáš. Ale jen čekej a hřej se tu. Venku šedivý mráz. Raději bych seděl s tebou u ohně.

ŠLIK. Kam jdeš, co neseš?

KOMORNÍK. Jdu dělat peníze.

ŠLIK. Haha, a tak mrzutý. (*Ukáže na skříňku.*) Z toho, co tam je, budeš je dělat?

KOMORNÍK. Z toho. Ó, že u J. Milosti nemají peníze žádného odpočinku! Ah, co jsme již všechno zastavili! Braniborskou zemi a třináct spíšských měst, cla, židy, říšské klenoty i dary měst a knížat –

ŠLIK. A co teď. Snad zlaté konvice?

KOMORNÍK. Ty jsou již zastaveny.

ŠLIK. Ej! Tak šňůry vzácných perel?

KOMORNÍK. Ty nejsou ještě vyplaceny.

ŠLIK. Tak zlatý řetěz krále englického, ten se záponou –

KOMORNÍK. Ah, to již Windecke zavezl do Brügge města kupcům v zástavu.

ŠLIK. Haha, u všech svatých, tak co ještě máte?

KOMORNÍK. Mnoho ne: dva řetězy a zlatý kříž s ostatky, plný zafírů, a krásný koflík zlatý. Oh škoda, škoda a třikrát škoda, neboť smění-li to klenotník, který tu čeká, hned abych to zase utratil.

ŠLIK. Proč?

KOMORNÍK. Mám koupit drahé prsteny na dary krásným paním a pannám.

ŠLIK. Zdejší?

KOMORNÍK. Zdejší. Měšťané dole chystají na ratouze hody veselé a tanec bude veliký. Přijdou sem J. Milost pozvat, už se ohlásili. Paní a panny také. A na ten tanec ty prsteny.

ŠLIK. Ej, ej, to se z Brna do Čech nedostaneme a J. Milost zapomene na pošmurné kacíře, na vojnu i na Žižku. Krásné paní a panny že sem přijdou? (*Luskne prsty.*) O, chtějí z blízka uvidět nejkrásnějšího krále v křesťanstvu. Jenom žel, že mívá podagru.

KOMORNÍK. O, teď je na nohy zase jako jelen; za to na hřbet naříká. Medikus pravil –

ŠLIK. Já už vím (*po lékaři s přehnanou vážností*) Morbus sciaticus. Ale jak to zhojit, nevěkl. Já však vím medicamentum.

KOMORNÍK (*kvapně*). Jaké!

ŠLIK. O tom tanci, ty paní a panny krásné. Uvidíš, že Jeho Velebnost bude hned jako svíce.

KOMORNÍK. Nech těch šprochů!

Výstup 2.

KUMÁNSKÝ KAPITÁN, PŘEDEŠLÍ.

KAPITÁN (*v čapce, v červeném plášti, v sukni, v červených, uberských střevicích s ostruhami, po boku křivou šavli při bitém pasu. Je suchý, osmahlý, dlouhé, sivé brady, vlasy*

má na spáncích v ruličky spletené. Jde klidně, chmurně. Spatřiv oba, pokyne hlavou a zajde do dveří vedoucích do komnat králových).

Výstup 3.

ŠLIK, KOMORNÍK, pak NÁMĚSTEK LEGÁTŮV.

KOMORNÍK (*bledě za kapitánem*). Tu ho máš, bradu kumánskou. Když ten jde ke králi –

ŠLIK. Smrt jest jeho stín.

KOMORNÍK. Nač ho J. Milost asi volá.

ŠLIK. Víš, starý brachu, tys pro to, abys nosil zlato v zástavu a kupoval dary krásným paním, a tu ten Kumán, aby načal červeného, když by moravští páni měli tvrdou hlavu.

KOMORNÍK. A nebo je na to poselstvo nevěrných Pražanů.

ŠLIK. I snad na to. Ti pražští poslové jsou v pěkné kaši, haha. Zapřít svého dědičného krále, jít na Litvu si pro jiného a nedojít ani na půl cesty a býti chycenu a musit v moc toho, kterého zradili – v té kůži, milý komorníku, bych nechtěl být.

KOMORNÍK. A vidíš, ještě způrní jsou i ve vězení, zvláště jejich kněz. Ten jen o Husovi zpívá a jim káže, vykládá –

NÁMĚSTEK LEGÁTŮV (*vejde hlavními dveřmi*).

ŠLIK (*se hluboko klaní*).

KOMORNÍK (*klaněje se ustoupí stranou a když náměstek osloví Šlika, odejde*).

Výstup 4.

NÁMĚSTEK LEGÁTŮV, ŠLIK.

NÁMĚSTEK. Co nového v kanceláři, milý synu?

ŠLIK. Tu ty listy z Čech, od pánů i rytířstva. Pan z Rožmberka také píše.

NÁM. Ten zhřešil, vstoupiv bez našeho vědomí v příměří s nečistými Táboři.

ŠLIK. Je po míru, milosti. Už opět polem pracuje proti těm kacírům a ostatní páni nechali i spolku s Pražany a slibují věrnost J. Milosti.

NÁM. (*štiplavě*). Ale ne zadarmo; za klášterské statky.

ŠLIK. I kdyby sebe víc ta pomoc stála, jen když to Pražany oslabí. Všecko se pěkně obrací. Také páni a rytířstvo z Moravy poslechli J. Milost a přijeli.

NÁM. Ale musí také sv. církve býti poslušni. Těch artykulů a kalicha se musí odpřisáhnout. Přihlásili se na sněm všichni?

ŠLIK. Až na dva.

NÁM. (*ostře*). Kdo jsou!

ŠLIK. Pan Hašek z Valdštejna. Ten se i směle brání. Nočním časem udeřil na naše vojsko a několik set jich zmordoval. Teď se probíjí se svým houfem do Čech. S ním mladý Strážnický z Kravař.

NÁM. A starý, jeho otec?

ŠLIK. Ohlásil, že přijede a prosí za milost.

NÁM. Ten musí syna potrestat na postrach všem.

ŠLIK. Tak všechno k dobrému se obrací. Pražané jsou sami a Žižka –

NÁM. (*kvapně*). Co je!

ŠLIK. Je sklíčen od pánů z Plzeňska a z té pasti nevyrazí.

NÁM. (*potěšen*). Co díš, co díš! Ten rohan ďáblem posedlý. Bůh potrestal jej slepotou a ještě se vzpírá v pýše pekelné. Král už ví?

ŠLIK. Posel je u něho.

NÁM. To tam více uslyším (*má se k odchodu, ale stane zas*). Tedy Žižka, pravíš, v tenatech a daleko od Prahy. To si na Prahu pospíšíme a nebude, jako loni na Vítkově hoře. Milý synu, letos budeme slaviti Kristovo narození v Praze.

ŠLIK. Bohdá, milosti, že budou veselé vánoce.

NÁM. A štědrý bude J. Milost král svým věrným; a my také nezapomeneme, kdož s námi jsou a kdož proti nám. (*Odejde do pokojů králových.*)

Výstup 5.

ŠLIK, pak KUMÁNSKÝ KAPITÁN.

ŠLIK (*položiv listy zase na sedadlo u krbu, jde k oknu, dívá se ven, rychle se však obrátí, když zaslechne kroky.*)

KAPITÁN (*vystoupí*).

ŠLIK (*mu vstříc*). Potkals náměstka legátova? Viděls, jak byl jasné tváře?

KAP. Já se nedíval. (*Chce dál.*)

ŠLIK. Tak kdy vytrhneme, kapitáne, z Brna. Neříkal ti král?

KAP. O tom nic.

ŠLIK. Snad o pražském poselstvu?

KAP. O tom také mluvil.

ŠLIK. A o čem ještě?

KAP. O moravských pánech, kteří sem přijdou.

ŠLIK. Strojí se něco?

KAP. Krvavá lázeň, kdyby se nechtěli zřící kalicha.

ŠLIK (*žasna*). Všem?! Všem, jak sem přijdou?

KAP. Všem pod obojí, všem Husákům. A dobře na ně, na prašivé kacíře. Děti křtí v potoce a třeba v louži, v hrncích svátost krve posvěcují a v Praze na kopci se čertu klanějí.

ŠLIK. To snad přece ne.

KAP. Jak by ne. Kněží to kážou celým vojskem.

ŠLIK. Že by se král nebál takového krve prolítí?

KAP. Kdož by se bál!

ŠLIK. Ty ovšem ne.

KAP. A král tím méně. Kolik let sloužíš králi?

ŠLIK. Pět.

KAP. Pět! Já šestkrát tolik a ještě víc. Já krále znám, a věř, krve se nebojí. Když já se třásl, on se jí opíjel.

ŠLIK. Ty že jsi se třásl?!

KAP. Jen jednou, a král ani tenkrát ne a byl ještě mladý, sotva přes dvacet, když z Čech se dostal do Uher za krále a u nás ho všude nechtěli. Tomu je třicet let, (*vzpomíná*) třicet, v Budíně, (*zamyslí se*) na

place sv. Jiří. (*K Šlikovi.*) Dva a třicet pánů a zemanů dal tenkrát popravít, všem hlavy zutínat jak kohoutům.

ŠLIK. Že ho nechtěli za krále? A on to poručil?

KAP. A ještě se díval, jak kat za katem je stínal, neb jeden nestačil, jak rubal hlavu, druhou, třetí, desátou, dvacátou, třicátou – a jednu. Dva a třicátý, Jiří Kont rodu Hedervary, jejich vůdce, musil čekat na posled. Stál –

ŠLIK. Tys tam byl?

KAP. Stál jsem u toho s krajany ve zbrani. Tolik krve jsem viděl poprvé a tak umírat. Ten Jiří Kont nechtěl k špalku pokleknout a nepoklekl. O kůl se hřbetem opřel, oči na kata, sám bradu zved', aby kat mohl seknout do krku –

ŠLIK (*mávně rukou*). Hh –

KAP. Kolem bledli a tenkrát jsem se třásl a lítost mne popadla, když toho Konta panoš, klouče vlasaté, dal se pro svého pána do usedavého pláče. Tak ti naříkal –

ŠLIK. Co král.

KAP. Chlapce se mu přece sželelo. Chtěl jej utěšit, ať mlčí, že on, král, bude mu také dobrým pánem. (*Zamlčí se.*)

ŠLIK. A panošek?

KAP. Byl hořem schvácený a choulil se jak ptáček raněný, ale na ta slova vyskočil (*ohlédne se*), vyletěl všecken ssinalý a zkřik' (*tlumeněji*), že on české prase nechce za pána.

ŠLIK (*uleknut ustoupí*). Co král!

KAP. (*zasmušile*). Dal srazit i tu mladou hlavu. Tři a třicátou.

ŠLIK (*zamyšleně před se*). Tenkrát Uhři nechtěli krále, že je Čech a teď Češi, že není Čech.

KAP. (*před se*). Jiří Kont – ten umíral – Tak umíral – (*K Šlikovi*.) Bys věděl, mně se o něm dlouho zdálo. A ještě teď často o něm slýchám.

ŠLIK. Ještě teď?

KAP. Když v poli v noci stráže přecházím, nejednou slyším od ohňů, jak zpívají si smutnou píseň o Kontu Jiřím, kterak umíral. Teď uvěříš, že král ty kacíře dá rozsekat, kdyby nepovolili.

ŠLIK (*starostně*). Jen aby nelitoval, jak často litoval!

KAP. Ať lituje, nelituje. Ty píšeš, když ti poručí, ať zlé, ať veselé. A já tím pírem (*pohne šavlí*) budu také psát, když poručí. Jsem přichystán a lid můj také. (*Odejde.*)

Výstup 6.

VILÉM Z PERNŠTEJNA, ŠLIK.

PERNŠTEJN (*za posledních slov kapitánových kvapně vstoupí a přímo k Šlikovi*). Sekretáři, jsme svoláni na sněm nebo nejsme!

ŠLIK (*hněd nechápe*). Na Jeho Velebnost královskou nebudete již dlouho čekat.

PERNŠTEJN. Jsme svoláni na sněm nebo nejsme!

ŠLIK. Jste, tak jest.

PERNŠTEJN. Jsme a když jsme přišli na slovo Jeho Milosti, že každý bude bezpečný svým hrdlem, odevzdal každý v bráně meč a zbraň, jak káže řád v čas sněmu a starý zvyk.

SLIK. Tak vždycky bývá.

PERNŠTEJN. Tak vždycky bývá, ale to nikdy, aby v místě sněmovním stálo vojsko ve zbrani. Jdi se do bran podívat. Jsou osazeny ne pouhou stráží; celé houfy Uhrů a Němců se tam rojí. Jsem této země hejtman a věren J. Milosti pobízeli jsem pány bratry ze stavu, ať přijedou, ať poslechnou; a teď všichni na mne, proč vojsko ve branách. Mám zodpovídat, že porušen je řád a nevím proč. Jdu ke králi –

SLIK. Je tam náměstek legátův.

PERNŠTEJN. Ten radí vždycky proti nám. Tím spíše půjdu.

SLIK. Nechoď, pane hejtmane, rač posečkat. Dnes ne se vzpírat, dnes ne ho dráždit, pro Bůh, pane hejtmane!

Výstup 7.

PIPO SPANO, pak VANĚK ČERNOHORSKÝ Z BOSKOVIC,
SMIL Z KUNŠTÁTU.

PIPO SPANO (*dobrý padesátník, osmahlý, oholený, má jen kníry. Vlasy dlouhé jsou v týle i do čela rovně přistřiženy. Je v brnění, na hlavě však má jen malou čapku na temeno*). PACHOLE (*nese za ním helm*).

PERNŠTEJN (*hněd na Pipu*). Pane Pipu, čí rozkázáním jsou brány vojskem osazeny.

PIPO SPANO. Mým. Zatím jen brány.

PERNŠTEJN. Zatím jen brány?! To se tedy chystá víc? (*Určitě.*) Pane Pipó Spano, je sněm a v naší zemi je ten řád –

PIPO SPANO. A u mne, pane hejtmane, zas povinnost, abych vykonal, co J. Milost král můj rozkáže. (*Jde volně ke dveřím ke komnatám královým. Za posledních slov Pipových vejdou*)

SMIL Z KUNŠTÁTU,

VANĚK ČERNOHORSKÝ. (*Ten zaslechnuv poslední větu, prudce na Pipu.*) To také rozkázala J. Milost, aby tvůj lid se oddal na ukrutnost neslýchanou, na pálení, na panen a paní ohavné násilí, lidí i dítek mordování, tady, u nás, v zemi křesťanské?

PIPO SPANO (*stoje u samých dveří*). By, bože, byla! Ale je země kacírská, plná ohyzdných pikartů. (*Určitě.*) J. Milost ví o všem, co se děje, chválí to a z toho mně děkuje. (*Odejde.*)

KUNŠTÁT. Chválí to a z toho mu děkuje!

ČERNOHORSKÝ (*za Pipou*). Krvavý Vlachu! Za žold vlastní mateř zabiješ! (*K Pernštejnovi.*) Zle se mele, pane hejtmane. (*K Šlikovi.*) Co je, co se chystá, pověz. Tys Říman, ale sám jsi řekl, že ti bylo líto m. Husa slavné paměti.

ŠLIK. Bůh ví, že mně ho bylo v Konstancii velmi žel. To věšte i že dobře s vámi myslím. Protož poslechněte a nebudte hněvu J. Milosti. Chcete-li přísně a tvrdě držet a bránit stranu Husovu, to bude vám dnes velmi těžko.

Výstup 8.

JAN TOVAČOVSKÝ Z CIMBURKA, JIMRAM, ZBYNĚK, OLDŘICH Z DOUBRAVICE, JAN VŠEMBERA Z BOSKOVIC, JAN LHOTSKÝ ZE PTENÍ, HARTNEID Z LICHTENŠTEJNA, JAN HRABĚ Z HARDEKA A JINÍ PÁNI POD OBOJÍ A POD JEDNOU. Těchto je značně méně.

ŠLIK (*opakuje*). To bude vám dnes velmi těžko.

KUNŠTÁT. } Co je?

ČERNOHORSKÝ. } Co chce král?

ŠLIK. Abyste se zřekli pražských artykulů. (*Pohnutí, ustrnutí mezi pány pod obojí.*)

ČERNOHORSKÝ (*prudce*). I kalicha?

ŠLIK. I kalicha.

KUNŠTÁT. To král nemůže chtít!

ŠLIK. J. Milost to bude chtít.

PERNŠTEJN (*ostře*). A náměstek legátův?

ŠLIK. Ten k tomu svou moc dává, jak papež poručil.

Výstup 9.

PACHOLE, PŘEDEŠLÍ.

PACHOLE (*vyjde z královských pokojů. K Šlikovi*). Jeho Milost královská –

ŠLIK (*kvapně*). Mám jít – Už jdu, už jdu. (*Sebere papíry se stolice u krbu, pak k Pernštejnovi.*) Pane hejtmane, rač urozeným pánům domluvit. (*K ostatním pod obojí více prosebně.*) Urození pánové! (*Varovně.*)

Jen co smím říci: O samo hrdlo běží. (*Odejde do komnat králových.*)

PACHOLE (*za ním*).

Výstup 10.

PŘEDEŠLÍ bez ŠLIKA a PACHOLETE.

ČERNOHORSKÝ. Hrdlem hrozit? Nám na sněmě?

KUNŠTÁT. A slíbil, že svými hrdly budeme bezpečni.

PERNŠTEJN. To mně král slíbil.

CIMBURK. } Mně také!

JINÍ POD OBOJÍ. } Mně také! Nám také!

ZBYNĚK Z DOUBRAVICE. A dané slovo jako gleit.

ČERNOHORSKÝ. Mistr Hus měl od něho také glejt, podobný, počestný, dokonalý –

OLDŘICH Z DOUBRAVICE. Na to jsme zapomněli.

KUNŠTÁT (*prudce*). Pojďme odtud!

LICHTENŠTEJN (*stoje s ostatními pod jednou*). Kam! Jen do brány.

LHOTSKÝ (*chlácholivě*). Považte, páni bratři – (*oddaně*) Jeho Milost –

ČERNOHORSKÝ (*vpadne*). J. Milost hodila nám smyčku na krk.

PERNŠTEJN. To za naši věrnost.

CIMBURK. Slovo rušit!

LHOTSKÝ. J. Milost ho ještě nezrušila.

LICHTENŠTEJN. A co vaši přátelé, Pražané! Co je u nich slovo.

LHOTSKÝ (*horlivě, skoro radostně přisvědčuje*). Tak, tak, tak.

JAN VŠEMBERA z BOSKOVIC (*chmurně stál v pozadí; náhle vystoupí a promluví k Černohorskému*). Vzpomeň si, pane bratranče, a vy všichni na Jana Sádlo z Kostelce, co mu Pražané udělali. A byl jako vy, přijímání pod obojí věrně obhajoval a přec jej očernili jako zrádce.

LICHTENŠTEJN. Ale byl člověk urozený a ten té chátře trnem v oku.

VŠEMBERA. A měl také glejt, do Prahy si pro něj poslal, aby se z nařknutí očistil. Glejt poslali a když přišel mezi ně na rathouz – vzpomeňte si, co bylo před čtrnácti dny – vzpomeňte si, jak noci dočekaně kázali stít jeho šedou hlavu. A musil na smrt bez svátostí, ačkoliv o ně prosil. (*Patrný účinek na pány pod obojí.*)

ČERNOHORSKÝ (*kvapně*). Ale kdo mu to učinil! Lidé z roty kněze Zelivského.

KUNŠTÁT. Větší strana Pražanů jeho smrti želela a plakali.

VŠEMBERA. Plakali a želeli! Hm – plakali a želeli také loni v tento čas, zrovna těmi časy, ta větší strana Pražanů, když pány a rytířstvo z Moravy, vaše syny, bratry, strejce pod Vyšehradem radostně mordovali, když je jako vepře zbili a ihned ze všeho odění a roucha až do košile obnažili? (*Rozčiluje se.*) Já to viděl, já na to hleděl se vši rytířskou obcí na Vyšehradě obleženou, a my smlouvou vázání nesměli jsme pomoci,

nesměli se ani hnout. Tak v slově jsme stáli my, a naši dole mřeli –

ČERNOHORSKÝ. Ale kdo je napřed šikoval a jich retovatí nechtěl ne-li král.

LICHTENŠTEJN. A ty měšťáky a chlapy selské s cepy nazýváte bratry!

HARDEK (*s opovržením*). Bratry!

KUNŠTÁT. My s nimi nejsme, my jsme s králem. Ale proč činí král násilí našemu svědomí?

ČERNOHORSKÝ. A naši zemi hubí.

LHOTSÝ. Jeho Milost jenom trestá; jenom ty hubí, kteří se mocí opřeli. Proč pan Hašek a mladý Strážnický –

CIMBURK (*zasmušile*). To jsou pevné skály pravdy Pána Krista.

Výstup 11.

JAN Z LOMNICE, PETR STRÁŽNICKÝ Z KRAVAŘ,
PŘEDEŠLÍ.

STRÁŽNICKÝ (*vděčný, šedých vlasů i vousů, zasmušilý*).

CIMBURK. Strážnický! (*Jde rychle k němu.*)

ČERNOHORSKÝ. Pane Petře! (*Podá mu ruku.*)

PÁNI POD OBOJÍ (*jej vítají s účastenstvím*).

KUNŠTÁT. Jak je –

PERNŠTEJN. Co Václav –

STRÁŽNICKÝ. Doufám bohu, že se můj syn do Čech probije. S panem Haškem slíbil třeba umřítí pro

pravdu čtení svatého. A za to snáším já. Ó, kdybyste věděli, jak je v naší straně. Mé zboží všechno zničeno, a lid, poddaní, chudina – ó, srdce bolí. Vesnice, městečka na mém zboží vypáleny, dým se valí krajem a co noc rudé, hrozné záplavy na nebi hlásají nové požáry. Kumáni, Uhři, Němci, Rácové, všichni v požeh dávají. A kdyby jen pálili, ale činí násilí a mordují, ženy věší za prsy na ploty, ba ani dětem neodpouštějí. A jak! Právě nohy a levé ruky jim sekají a naopak – A drancují!

ČERNOHORSKÝ. Lupiči! Žháři!

KUNŠTÁT. Vrahové.

PERNŠTEJN. Bojovníci křesťanského krále!

ČERNOHORSKÝ. A z toho jim děkuje!

LHOTSKÝ. J. Milost přísně trestá.

LICHTENŠTEJN (*k utrakvistům*). Vězte, že ta zkáza povalí se dál.

HARDEK. Na vaše statky.

VŠEMBERA. Slitujte se nad chudinou!

ČERNOHORSKÝ (*náhle vykřikne*). Herež! Pánové, bratři! (*Ukazuje do oken, za nimiž se zjevíli Kumáni v červených pláštích, v plné zbrani. Obecné vzrušení.*)

KUNŠTÁT. Jdou na nás!

ČERNOHORSKÝ (*divoce*). A my bez zbraně!

CIMBURK. Mohou nás rozšavlovat jako ovce. (*Výkřiky nevole mezi utrakvisty.*)

ČERNOHORSKÝ (*k Pernštejnovi*). Pane hejtmane, jak je možná –

PERNŠTEJN. Musí odtud, pryč! (*Vzrušen chvátá ven.*)

HLASY PÁNŮ POD OBOJÍ. { Odtud! Pryč!
Pryč odtud!

Výstup 12.

KUMÁNSKÝ KAPITÁN, PŘEDEŠLÍ.

KAPITÁN (*v uherské helmici, v brněné košili, v pravici buzikán, v červeném plášti, chmurně vstoupí, Pernštejnovi zrovna do cesty. Otevřenými dveřmi viděti Kumány*).

PERNŠTEJN (*na kapitána*). Co tu se zbraní! Nač!

KAPITÁN. Jak bude potřeba; třeba na vás.

ČERNOHORSKÝ (*divoce*). Třeba na nás?

PERNŠTEJN. Odved svou rotu!

KAPITÁN. Nesmím.

PERNŠTEJN. Já, zemský hejtman, poroučím.

KAPITÁN (*klidně*). Mně jenom král poroučí.

ČERNOHORSKÝ (*ke pánům pod jednou*). To-li také strpíte?

KUNŠTÁT, CIMBURK a JINÍ POD OBOJÍ (*dorážejí na kapitána*). Odved je!

Odved tu rotu krvavou!

Pryč s nimi!

KAPITÁN (*ustoupiv ku dveřím, změní pány chmurným pohledem*). Hned, pánové! (*Obrátí se ke Kumánům, mávne buzikánem. V ten okamžik tasí všichni Kumáni na ráz šavle.*)

KAPITÁN (*ke pánům*). Jděte si na ně. (*Odejde ke králi.*)

ČERNOHORSKÝ (*třepe pěstmi nad hlavou*). Holou pěstí!
Holou pěstí!

CIMBURK. Kumán nečistý!

PERNŠTEJN. Jdu ke králi! (*Odejde.*)

LICHTENŠTEJN (*za ním*). Jdeš nadarmo!

VŠEMBERA. Učiňte králi po vůli!

LHOTSKÝ. J. Milost král vám bude milostiv.

HARDEK. Zachováte si své panství.

STRÁŽNICKÝ (*v popředí v levo*). Já i syna ztratil.
I syna!

PERNŠTEJN (*se vrátí*). Ani jsem nedošel.

CIMBURK. Nepustili tě.

PERNŠTEJN. I v přední síni plno Kumánů.

ČERNOHORSKÝ. Jsme v tenatech.

(*Mezi utrakvisty výkřiky nevole a hněvu i úžasu plného strachu:*)

To je zrada! Hanba! Zmordují nás!

ČERNOHORSKÝ (*vášnivě k pánům pod jednou*). A to vy strpíte? Ten sněm je také váš a král hubí také vaše právo.

KUNŠTÁT. Měli byste býti za jeden muž s námi!

(*Fanfára.*)

LHOTSKÝ. Jeho Milost král!

VŠEMBERA (*k Černohorskému*). Pane bratranče a vy páni všichni, pro bůh, mějte rozum!

LICHTENŠTEJN. Jde o vaše hrdla!

(*Fanfára.*)

KUMÁNSKÝ KAPITÁN, DVA PANOŠI, HEROLD, NĚKOLIK
MAGNÁTŮV UHERSKÝCH A NĚMECKÝCH ŠLECHTICŮ,
SIGMUND KRÁL, NÁMĚSTEK LEGÁTŮV, JIŘÍ, BISKUP
PASOVSKÝ, KANCLÉŘ, JAN, BISKUP OLOMOUCKÝ, MI-
CHAL, KANOVNÍK, PIPO SPANO, MAGNÁTI UHERŠTÍ.
PRVNÍ POSEL.

KUMÁNSKÝ KAPITÁN (*jde v pravo a stane u okna tváří
ke trůnu, ale tak, aby zároveň viděl na své mužstvo*).

SIGMUND (*usedne na trůn*).

NÁMĚSTEK LEGÁTŮV

JIŘÍ, pasovský biskup

JAN, olomoucký biskup

(*Za nimi stanou:*)

MICHAL, kanovník.

PIPO SPANO.

MAGNÁTI, NĚMEČTÍ ŠLECHTICI.

PRVNÍ POSEL (*vyšed s dvorem poslední, zůstane sám
u dveří v pravo*).

PERNŠTEJN (*v čele*)

MORAVŠTÍ PÁNI

} (*uklonili se králi*).

SIGMUND (*plavovlasý, naryšavělé brady, velký, urostlý,
sličné hlavy; vypadá na svůj věk (padesáti dvou let) mla-
ději. Vystoupí s nelíčenou důstojností*). Urození páni!
Vítejte ve vážné chvíli. Zdráví a silni milému bohu
děkujíc táhneme se svým vojskem zase proti těm,
kteří nás tisknou od našeho dědictví, od našeho krá-
lovství českého a zemi tu v záhubu a hanbu uvedli.

Víte, že držíme při kostelu svatém a chceme při něm věrně ostati a (*důrazně*) neobrátime se na nižádné nové nálezy. Proto nechceme a nebudeme trpěti těch Táborů ukrutnost a neřády, kteří svaté obrazy sekají, kteří kláštery a kostely boří, kteří kněze, mnichy, panny a jiné duchovní lidi pálili a pálí, mordovali a mordují. S boží pomocí tentokráte potřeme a zkazíme to ohavné kacířstvo církvi sv. k utěšení a té zemi ku pokoji a vysvobození. V tom se nám nyní dobře daří a ještě jsme hranic svého království nepřekročili. Nám se vše v dobré obrací, bohu děkujíc, a Pražanům a všem té strany Husovy jen v zlé. My v boha důvěřujeme, oni již na mysli klesají, nám přibývá pomocných, je všichni opouštějí. Dnes, skoro té chvíle, došli nás listové pánů a rytířstva z Čech, pana z Rožmberka, pana z Vartenberka, Městeckého a jiných, že nechali spolků a příměří s Pražany i s Táboři. Od nich se odtrhli a jdou k nám a pomoc přivedou. V Jihlavi nás budou se svým lidem čekati. Z Hor Kuten doneseno od věrných tajné poselství, že čekají nás toužebně, aby nám vydali město i doly. Lužičtí a Slezané vtrhli do Čech od půlnoci, a na polední straně hubí pan z Rožmberka Táboři. Na západě pak Čech – ha – (*nemoha stlumiť divé radosti*) tam ochránce Pražanů, ten Žižka slepý – Ten loni z dopuštění božího zvítězil nad naším vojskem. A teď, sám sklíčen, sevřen – a té chvíle snad – Však slyšte sami posla, jenž přiharcoval z Čech a s jakou novinou. (*Kyne poslovi.*)

PRVÝ POSEL (*mladý člověk zemanský, postoupí do předu*). Veliký mistr strakonický zákona svatojanského mne posílá. Z pole přijíždím, na své oči jsem všecko viděl. Nejprve sbili jsme Žižkovi na šedesát lidí obojího pohlaví na tvrzi Štěnovické, kterou osadil. Pak jsme s Plzeňskými obehnali hrad Krasikov, osazený také lidem Žižkovým. Tu on, Žižka, připravoval se hradu na pomoc a zle již nás tiskl. V tom přišla nám ze Sas pomoc. Pan Heinrich z Plavna přispěl a tu jsme se na Žižku velmi silně sebrali, tak že musil táhnout před námi s chvátáním. Ale bránil se jako křeček, cestou samé harce byly. A když můj pán, veliký mistr a pan Hanuš z Kolovrat a pan ze Švamberka jej chtěli zaskočit, u Žlutic, utekl se na jeden vrch, Vladař jeho jméno, a tam vozy vytočil a těmi vozy se zavřel a první šturm odrazil. I řekli naši páni: Nechme ho, sevřen je a neutče a špíže nemá a mráz nám pomůže. Neb vál vítr ukrutný a mráz uhodil. Nevzdá-li se Žižka, zajde mu vše hlady, lid i koně, nebo pomrznou. Této chvíle jest již po něm veta. Živ nebo mrtev je teď v rukou pánů a Plzeňských. (*Patrný dojem na všech; pod obojí jsou zaraženi, ostatní potěšeni.*)

SIGMUND. A tak ten Žižka zajde a zajde (*hledí pronikavě na kališníky*) naděje mnohých. Tak i západ království je náš a na Prahu, na to zlé srdce království, my udeříme upřímo. Již teď padá na Pražany strach. Jsou slabí, opuštění. Jejich houfy u Čáslavě se již hýbají, ne však proti nám, nýbrž couvati se chystají –

ti pyšní Pražané, kteří nás (*ostře, popuzen tím pomyslením*) s trůnu složili a již si pro jiného krále poslali, haha (*kyne kumánskému kapitánu, jenž odejde*) až na Litvu. Ale poselstvo nedošlo, ke mně musilo, víte již, v zajetí a ukážu vám je, uvidíte ty, kteří mně chtěli vyrvati mé dědictví a korunu otce mého, slavné paměti, dáti cizímu knížeti. Hle, vizte sami, pohleďte!

Výstup 14.

KAPITÁN, VANĚK Z JENŠTEJNA, VILÉM KOSTKA
Z POSTUPIC, HLAS Z KAMENICE, VANĚK ŘEČENÝ
PIVO, KNĚZ MARTIN.

KAPITÁN (*zavede poselstvo do popředí, sám se vrátí na své stanoviště*).

SIGMUND (*mlčky, přísně přebliží poselstvo; pojednou*).
Co stojíte, v své pýše zatvrzelí! Klekněte!

KOSTKA (*asi padesátník statečného vzhledu*). Před cizím králem neklekáme.

SIGMUND. Cizím?! Já dědičný váš pán a král!

VANĚK PIVO (*měšťan, statný, zdravý*). Ne! Ty, pane Sigmunde, jsi římský a uherský král, tebe obce měst pražských nepřijaly, ani obce táborské, orebské a města, ani páni, rytíři a panoše –

KOSTKA. Tebe nemůžeme poslouchati jako krále českého. (*Pohnutí u trůnu i mezi pány.*)

SIGMUND. Tak se odvažujete? Ještě teď v mé moci? (*Náhle, zprudka.*) Klekněte!

JENŠTEJN (*starý pán sivé brady*). Nemůžeme.

SIGMUND. Že nemůžete před svým pánem? (*Ná-
hle.*) Ale před Husem byste klekli, před tím kacířem.

MARTIN (*jenž vzrušeně vše sledoval, a hned jak vcházel,
Sigmunda rozčileně vyblížil, nepřemůže se, všechna zášť
v něm vyrazí*). Nebyl kacíř mistr Hus, nebyl kacíř, bez
viny jej upálili! Bez viny, ale vinou tvou, k hanbě
a potupě české koruny, neb tys ukrutný nepřítel krá-
lovství i jazyka českého!

SIGMUND (*prudce vstane*). Ohavný, pošmurný, sršatý
kacíři, v své pýše slepý, více láti nebudeš. (*Kyne ka-
pitánovi.*) Katu jej odevzdej a hned. Kata na něj i na
všechnu jejich čeleď, a té chvíle, bez prodlení!

KAPITÁN (*vyjde na chodbu*).

KOSTKA (*ke králi*). Kněz Martin je v našem posel-
stvu, je v poselstvu!

VANĚK PIVO. Pamatuj, králi, kdož nás vyslali!

JENŠTEJN. Za koho mluvíme!

SIGMUND. A vy kacíři, kacíři! Hubit vás budu, na
to jsem přísahal!

KOSTKA (*ke moravským pánům*). To-li strpíte?

LHOTSÝ (*ke Martinovi knězi*). Klekni, ustup od
bludu.

MARTIN (*v hněvu a s opovržením*). Vari! (*Na Sig-
munda.*) Zhubiž mne jako jsi zhubil ve Vratislavi
Krásu věnečníka, že nezapřel m. Husa! Ale svaté
pravdy nezhubíš, draku ryšlavý, o kterém píše sv.
Jan v svém zjevení –

KAPITÁN (*se vrátil s dvěma Kumány. Ti chtějí kněze
Martina odvést*).

MARTIN (*k poselstvu*). Proste pána boha za mne a pozdravujte Maří, mou sestru.

KUMÁNI (*jej vlekou ven*).

KNĚZ MARTIN (*ve dveřích na Sigmunda*). Bůh tě zhubí!

KUMÁNI (*jej vyveleou a odvedou*).

KAPITÁN (*zůstane v síni na svém místě*).

Výstup 15.

PŘEDEŠLÍ bez KNĚZE MARTINA.

SIGMUND (*prudce vzrušen*). Kacíř nečistý! (*Na ostatní poselstvo.*) A ty tu mně z očí! Pryč s nimi! (*Ke kapitánovi.*) Na Trenčín je pošli v okovech ihned, ať je vsadí do věží. Na Trenčín!

VANĚK PIVO (*s poselstvem na odchodu*). Králi, budeš litovat! (*Odejde s poselstvem.*)

KAPITÁN (*s nimi*).

Výstup 16.

PŘEDEŠLÍ bez POSELSTVA a bez KAPITÁNA.

SIGMUND. Litovat! Hubit je budu a bych uherskou korunu za to dáti měl. (*K pánům strany pod obojí.*) A vy s nimi držíte, Husovu stranu držíte. Co z toho máte: měšťané a chlapi vás soudí jako toho Sádlo. A vy ještě s nimi! (*Náble.*) Pane Strážnický!

STRÁŽNICKÝ (*předstoupí*).

SIGMUND. Kde je tvůj syn!

STRÁŽNICKÝ (*mlčí*).

SIGMUND. Mlčíš, stydíš se, nebo jsi srdcem za ním a za tou rotou kacířskou. A on, moravského pána syn, na pomoc Táborům, chlapům selským, proti svému králi. Toho budeme za to soudit a přísně, a ty bohdá s námi, jsi-li věrný.

STRÁŽNICKÝ. Jsem věrný tvé milosti.

SIGMUND. Tedy jej dědictví odsoudíš.

STRÁŽNICKÝ. Na mne nerač soudu žádati nad vlastní krví.

SIGMUND. Ale zpronevěřilou. Dědictví jej odsoudíš!

STRÁŽNICKÝ (*sklopí hlavu*).

SIGMUND. Tak na soudě zítra nalezneme a v desky bude vepsáno. A vy páni strany Husovy, (*ostře, ironicky*) že mně jste také věrni. Proto žádám –

PERNŠTEJN. Milosti, máme jednati a tu (*ukáže na Kumány*) je lid ve zbrani. Tak nikdy nebývalo.

SIGMUND. Zda myslíš, pane hejtmane, že nevím, že jen maní sem přišli moji věrní Kumáni? (*Úsměšně.*) Snad víš, na koho přišli, proč tu jsou (*ostře a pevně*) a také zůstanou! Nepovolíte-li, každý z vás rozuměj. (*Mírněji.*) Jste-li mně věrni, budete ve všem věrni, i u víře, ve všem jednostejní.

ČERNOHORSKÝ. Milosti, nechtěj utiskati naše svědomí.

SIGMUND. Svědomí ne, ale vaše bludy, pro něž jste v celém světě v nejohavnější potupě. A mnohý z vás je v klatbě skrze zpuřnost, že přivěsil pečet k listům

do Konstancí pro upálení toho Husa. (*Přísně.*) Proto je má vůle, abyste od těch bludných artykulů odstoupili a je odpřisáhli.

(*Účinek na většinu je skličující.*)

PERNŠTEJN. Milosti!

KUNŠTÁT. Rač dáti na rozmyšlenou.

SIGMUND (*vstane*). Bez rozmyšlení, a hned. Odpřisáhnete a přijmete hodné pokání od kněze náměstka legátova.

VŠEMBERA (*tlumeně*). O hrdlo běží.

LHOTSKÝ } Učiňte po vůli svému pánu!

LICHTENŠTEJN } Statky vám zpustoší!

SIGMUND (*čeká okamžik, pak broživě*). Chcete-li! (*Ceká.*) Na znamení toho klekněte!

PERNŠTEJN (*váhav, ohlédne se; vida tu tam některé se schylovati, obne koleno*). Pro pokoj země.

JIMRAM (*k bratřím*). Kdož se ubrání, bratři! (*Klekne.*)

ZBYNĚK } (*s povzdechem*). Tak je. (*Kleknou za ním.*)

OLDŘICH }

PÁNI (*klekají*).

CIMBURK. Pro obecné dobro. (*Klekne.*)

KUNŠTÁT (*ke Strážnickému*). Blaze tvému synu. (*Kleká.*)

STRÁŽNICKÝ (*klekaje*). Bude klnout otci.

ČERNOHORSKÝ (*poslední stojí, ohlédne se po všech klečících pod obojí*). Vše marno!

SIGMUND (*bledí vítězně na klečící pány*). Přísahajte!

NÁMĚSTEK LEGÁTŮV (*vstane*). Odpřisáhněte. (*Kyne Michalu, kanovníku.*)

MICHAL (*kanovník, rozbalí listinu a čte*): Přisahám na božím umučení, že těch kusů, které kázali nebo psali m. Jan Wikleff a m. Jan Hus a jich následovníci, nechci více držeti ani vésti ani následovati.

PÁNI (*zvedají ruce a každý propoví temně s hlavou sklopenou*). Přisahám.

ČERNOHORSKÝ (*mlčky zvedl prsty*).

NÁMĚSTEK. Když jste odpřisáhli, já legát mocí Boha všemohoucího a ss. apoštolů Petra a Pavla a mocí nejsvětějšího v Kristu otce a pána našeho, papeže Martina V. rozvazují vás pro toto vaše skroušení od všelikého vyobcování nebo klatby, v které jste propadli držíce potupně kacířství.

SIGMUND. Urození, věrní, milí, povstaňte. Ostatek dojednáte v kanceláři, kdež na toto své prohlášení a vyznání pečeti přivěsíte, a Milost naše bude s vámi. Pane kancléři –

JAN, biskup pasovský (*sestoupí a chce odejít*).

Výstup 17.

KUMÁNSKÝ KAPITÁN, PŘEDEŠLÍ.

KAPITÁN. Milosti královská, stalo se po tvé vůli. Ten kacíř český –

SIGMUND (*kvapně*). Prosil?

KAPITÁN. Neprosil, jen se modlil a u špalku zazpíval nějakou kacířskou. Statečně umíral. (*Zůstane*

u okna.) (Pohnutí mezi utrkvisty, kteří s kancléřem odcházejí v pravo.)

ČERNOHORSKÝ. Statečně umíral a nás strach porazil. *(Odejde.)*

PERNŠTEJN. Běda nám! *(Odejde.)*

POSEL *(odejde za pány).*

Výstup 18.

PŘEDEŠLÍ bez PÁNŮ POD OBOJÍ a bez KANCLÉŘE.

SIGMUND *(s vyjasněnou tváří sestoupí).*

NÁMĚSTEK *(za ním).* Díky tvé Milosti. Jeho Svatost bude potěšena.

JAN, *biskup olomoucký (sestoupí s náměstkem).*

SIGMUND. Nemeškej oznámit, pane legáte. *(Na kapitána.)* Odved' je *(ukáže na Kumány).* Už jich netřeba, a paní a panny by se těch černých chlapců lekly, až přijdou.

KAPITÁN. Už přišly a čekají.

SIGMUND *(vesele).* Čekají! Ať vejdou, jen ať vejdou!

KAPITÁN *(odejde).*

KUMÁNI *(na jeho pokyn odejdou s ním).*

SIGMUND *(k náměstkovi).* Poshovte maličko. *(Vystoupí zase k trůnu a čeká nesednuv.)*

NÁMĚSTEK *(zůstane dole, jakož i)*

JAN ŽELEZNÝ.

MAGNÁTI a PÁNI *(kupí se volně kolem Sigmunda, jini zůstali dole).*

Výstup 19.

PURKMISTR BRNĚNSKÝ, DVA Z RADY, TŘI MLADÉ PANÍ,
TŘI PANNY, všechny sličné a krásně vystrojené.
PŘEDEŠLÍ.

PURKMISTR. Rač, Velebnosti královská –
RADNÍ (*se klanějí*).

PANÍ a PANNY (*v jejich pozadí*).

SIGMUND (*blahosklonně*). Je známo nám, proč přicházíte, a z toho, hrubě potěšení, vám děkujeme, vám a vaší, hle, ozdobě a chloubě. (*Vlídne, roztomile.*) Jen blíže, nad růže spanilejší.

PRVNÍ PANÍ (*u stupňů se hluboko klaní*). Prosíme, Milost královská –

SIGMUND (*rychle sestoupiv, vezme ji za ruku*). Ne vy mne, já vás poprosím, krásná paní (*k ostatním*) a vás – a vás, a to o tanec veselý, (*k pannám*) a vás, panno – a vás – (*k nejkrásnější*). Jak vám říkají, libý kvítečku?

PANNA. Gertrud.

Výstup 20.

DRUHÝ POSEL, PŘEDEŠLÍ.

POSEL (*rychle vstoupí*).

SIGMUND (*nemile vyrušen*). Kdo jej pustil! Kdo jsi?

POSEL. Z Čech jedu, veliký mistr strakonický mne posílá. Jedu z pole proti Žižkovi.

NÁMĚSTEK (*dychtivě*). Mají ho či zhynul?

POSEL. Nezhynul, je živ a zdrav. Tři dni stál na Vladaři hoře za vozy. Jedovatý vítr nás trápil a je tam na hoře ještě hůř. Ale ještě si zbožně zpívali, první den. V soumrak jsme je slyšeli. Než druhého dne již mlčeli. Jen ohně jsme tam v noci viděli a těch ne mnoho. Když přišla třetí noc, nahoře ani ohníčka, všude čirá tma. A té noci Žižka, zšikovav se tajně, dolů na nás udeřil.

SIGMUND. Chytili jste jej?

POSEL. Protepal se brannou rukou, ač jsme mu velmi bili do vojska. Než nebylo možná –

SIGMUND (*zlostně*). Nebylo možná! A kam se obrátil?

POSEL. K Žatci.

NÁMĚSTEK. Nestíhali jste ho?

POSEL. Stíhali; ubránil se však a Žatečtí mu přišli naproti. Teď je v Žatci.

NÁMĚSTEK. S vojskem?

POSEL. S vozy, s kusy, se vším.

SIGMUND. Bestie slepá!

OSOBY

druhého jednání.

JAN ŽIŽKA Z TROCNOVA A Z KALICHU.

JAN ROHÁČ Z DUBÉ,

KUNEŠ Z BĚLOVIC,

ZBYNĚK BUCHOVEC Z BUCHOVA,

LOUDA Z CHLUMČAN,

MICHAL KOUDELE ZE ŽITENIC,

} hejtmané ve vojsku
Žižkově.

JAN LAUDÁT, Žižkův písař.

VÁCLAV STRÁŽNICKÝ Z KRAVAŘ.

JAN HVĚZDA Z VICEMILIC, řečený BZDINKA, hejtman
pražského vojska.

JAN ŽELIVSKÝ, kazatel kostela u Matky boží Sněžné.

KNĚZ VILÉM,

JERONYM ŠROL,

Dva bratři CHARVÁTOVÉ,

} ze strany Želivského.

M. KŘIŠTAN Z PRACHATIC.

M. JAKOUBEK ZE STŘÍBRA.

M. ENGLIŠ.

M. PŘÍBRAM.

Kněz JAN ROKYCANA.

Purkmistr.

PROKOP ZÁVADA,

JAKUB, helměč,

ALEŠ, bývalý rychtář,

} ze strany Křišťanovy.

ŠIMON od bílého lva,

JAN KRAMÁŘ,

} měšťané.

Písař městský.

TROJÁNEK, podruh.

ANNA, zemanka, Žižkova teta.

MAŘÍ, sestra kněze Martina.

z poslové, měšťané strany Želivského a Křišťanovy. Sluha. Lid.

Děj dne 1. prosince 1421 na radnici Starého města Pražského.

JEDNÁNÍ DRUHÉ.

Síň na staroměstské radnici. Stěny s tářlováním, strop dřevěný. V pozadí okna do náměstí. V pravo v pozadí několik schodů ku gotickým dveřím. V pravo v popředí dveře. Na levo nevysoké podium se zábradlím prostřed otevřeným. Na podiu lavice bez lenochů teď u zdi přistavené. Po stěnách korouhve dobyté v bitvě na Vítkově hoře, korouhve panské i praporce křížácké s červenými kříži i s malováním božího umučení. Stoly vyklizeny, jen u stěn tu a tam sedátko. Venku mrazivo, jasno.

Výstup 1.

PROKOP ZÁVADA, JAKUB HELMÉŘ, pak ALEŠ,
BÝVALÝ RYCHTÁŘ.

ZÁVADA (*bledí do náměstí, pojednou se obrátí, neustoupiv od okna*). To je lidu a přibývá ho jako velké vody.

JAKUB. Kdyby také přibývalo pomoci proti uher-skému králi.

ZÁVADA. Ba tak; strach je naší zkázy.

ALEŠ (*vstoupí. Je černé brady, černých vlasů a bustého obočí, tmavé, zardělé pleti i po krku. Chmurný ve vzhledu i řeči*). Před rathouzem lidu jako mlhy, sotva jsem se protlačil. Nač se ta chátra asi opět zase chystá; vždyť celou noc dnes bouřili.

JAKUB. Co zas bylo.

ALEŠ. O půl noci křik se stal před domy mistrů z kolleje, největší před farou u sv. Michala, mistru Křišťanovi. Za mého rychtářství by se bylo nesmělo tak státi.

ZÁVADA. Nynější přimhuřuje oči obě.

ALEŠ. To všecko vnuknutím Želivského. (*K Jakubovi.*) Věř, sousede, že s tou chudinou tam zase něco chystá.

JAKUB. Ne, dnes ne. Lid se nemůže Žižky dočkat a já – také ne.

ALEŠ (*chmurně*). S Žižkou přijde Želivskému jenom posila.

JAKUB. Děkuj bohu, že Žižka přijde. Všude ve všem samé zkormoucení. Víš-li, že dnes v noci přitrhly poslední naše houfy z pole od Čáslavi.

ZÁVADA. Hanba!

JAKUB. Nepřítel není ještě v zemi a vojsko Pražanů již ustupuje.

ALEŠ. Utíká. To ten nový jeho slavný hejtman, ten Bzdinka. Toho si Želivský také vynutil.

ZÁVADA. Ale pomoc sehnat nemůže. Žádná nepřichází, ani z Tábora dosud nic, ani odpovědi.

ALEŠ. A pány nám odpudil. Ó, kam nás zavedl ten poběhlý mnich! (*Hrozivě.*) Dokud on bude –

Z náměstí zalehne temný křik zástupů.

ZÁVADA (*kvapně k oknu*). U smetiště černo jich jako mravenců.

ALEŠ. To tam jistě káže ten divoký podruh od červených zvonů, Vítek. (*S úšklebkem.*) Snad zase, že není očišťce –

ZÁVADA (*oznamuje vzrušeněji*). Je tam, ale ne sám.

Jakás mladá ženská vedle něho. Oh – toť sestra kněze Martina!

JAKUB. Z našeho poselstva na Litvu?

ZÁVADA. Ta, ta. Ta od loňska, od bitvy na Vítkově, bývá jako u vytržení, a teď zvláště, co dal uherský král v Brně popraviti jejího bratra.

ALEŠ. A co ten podruh s ní tam v lidu –

ZÁVADA. Ukazuje ji zástupům a vykládá.

JAKUB (*jde se podívat*). Ať rozkládá o té ukrutnosti uherského krále, ať káže, podpaluje.

ALEŠ. Ej, ty bys byl za jedno i s takovými?!

JAKUB. S každým, kdo je proti uherskému králi, jenž nešetřil ani našeho poselstva.

ALEŠ (*fanaticky*). Ale proto nebudu tady (*ukáže na pravo*) s těmi šílenými. (*S úšklebkem.*) Toho podruha by si měli vzítí tam do rady. Nás z ní vytiskli – (*Náhle tážavě:*) Kněz Vilém tam je?

JAKUB. Přišel s Želivským.

ALEŠ. Oba tajní pikarti. Kdyby mohli, hned by zsekali obrazy v kostelích a drali ornáty.

JAKUB. Pozor na řeč! Oni teď na rathouze vládnou.

ZÁVADA. Želivský!

ALEŠ. Ale až *mne* bude kat zase poslušen – Šrol tam (*ukáže na pravo*) je také?

ZÁVADA. Je a všichni rotníci Želivského. (*Obrátí se do okna.*) Ti tam stichli – ah – ten podruh nekáže – ta bledá dívka, kněze Martina sestra, mluví – oči k nebi, ruce rozpjaté –

Výstup 2.

TROJÁNEK, PŘEDEŠLÍ.

TROJÁNEK (*šedý, usměvavý, vejde z prava z radní svět-nice. Jak tam otevře dveře, pronikne šum živého rokování, stichne však jak dveře zapadnou. Trojánek sběhne se schodů drobným, rychlým krokem, shlédne Jakuba*). Pozdrav tě bůh, mistře helměři.

JAKUB. Ty mne znáš?

TROJÁNEK. V létě, víš-li, v létě jsem byl u tebe pro nový šalír a dva železné klobouky Matěji Loudovi.

JAKUB. Chlumčanskému? Táboorskému hejtmanu?

TROJÁNEK. Tomu, tomu, co jste mu za své vlády loni po té bitvě na Vítkovč dali dům za jeho udatnost, buď pán bůh pochválen, dům „u červeného beránka“, a toho domu „u červeného beránka“ jsem já šafář, buď pán bůh pochválen, když Louda hejtman pořád polem pracuje pro boží při a pravdu. Pořád pryč, jen v létě tu byl na chvíli, když si přivezl bratra Žižku, však víte, od Rabí, když ten Kocovský zeman sršatý vystřelil Žižkovi druhé oko – když –

ALEŠ. Co tu děláš.

TROJÁNEK. Co tu dělám. Abych zkrátka řekl. Když hejtman Louda Žižku u nás, jako „červeného beránka“ uložil, věřte, hrůza byla, skoro za mrtvého jej přivezli –

ALEŠ. To je hrubě z daleka.

TROJÁNEK. Když říci mám, co tu chci. To Žižka tedy u nás ležel a v tom za ním přijede jeho teta, stará

zemanka, sprostná, hodná, boží pravdy milovná, a myslím, jistě osmdesáti let. Přijela, jak o Rabí uslyšela, myslíc, že Žižka leží jako Lazar opuštěn, a uviděla mistrů a doktorů kolem jeho lože celý houf –

ALEŠ. Ale co tu děláš, co tu chceš.

TROJÁNEK. Já nic, buď pán bůh pochválen. Ale ta stará zemanka, teta Žižkova, víte-li, páni sousedé, sedí vám včera u krbu, sedí a modlí se za bratrovce, jako za Žižku, za jeho dceru, za jeho zetě, za všechny bratry a sestry v poli, v tom crnk, crnk – ostruhy, a kdo vstoupí – Rybka z Lužnice, víte-li, páni sousedé, Žižkův posel, jeho úmyslů zpravený, Rybka z Lužnice, buď pán bůh pochválen. Byl tady na rat-houze, sem zajel nejdříve s poselstvím od Žižky a pak hned k nám, rovnou k nám, k „červenému be-ránku“.

JAKUB. A co –

TROJÁNEK. Povídal, že Žižka přijede, buď pán bůh pochválen, zejtra, jako dnes, a povídal Rybka z Luž-nice, jak slavně Žižku uvítáte –

ZÁVADA. Ale cos tam (*ukazuje na radní světnici*) dělal?

TROJÁNEK. Byl jsem jim říct, že teta Žižkova by tu byla ráda při tom vítání. Dočkati se nemůže, ani spát nemohla, a již jsem ji přivedl, je dole u písaře (*vzpome-ne si*). A to ještě povídal Rybka z Lužnice, jak bylo u Žlutic na té hoře – bože, divy, divy! Tři dny, tři noci o hladu a v mrazu, ostré větry bouřily a dole panské houfy a Němců jako mlhy.

ALEŠ. A co ti tam (*ukáže na pravo*)?

TROJÁNEK. Ó, se vši ochotou, ať starou paní přivedu.

Venku náhlý křik.

ZÁVADA (*vyhlédnuv do náměstí*). Ah, ta dívka omdlévá –

JAKUB } (*rychle k oknu*).
ALEŠ }

Dvěře na pravo se otevrou, vyrazí šum hlučné debaty.

TROJÁNEK (*se lekne*). A paní Anna dole čeká – pozdrav pán bůh, sousedé. (*Rychle odejde.*)

Výstup 3.

SLUHA, pak ŠROL, JAN ŽELIVSKÝ, JEHO STOUPENCI,
PŘEDEŠLÍ.

SLUHA (*nesa dvě psaní sestupuje za posledních slov Trojánkových ze dveří radní světnice*).

ZÁVADA (*rychle proti němu; zastaví jej hned pod schody*). Co neseš? (*Dívá se na adresy listů. Obrátí se k Alšovi a k Jakubovi.*) Do Písku a bratrstvu orebskému. (*Vrátí psaní.*)

JAKUB. To píšou jim už po druhé. Je zle.

ŠROL (*vyjde kvapně z radní světnice, zůstane však na schodě, volaje na sluhu*). A tu novou korouhev ať pošlou nahoru, tu vyvěsíš.

ŽELIVSKÝ (*za ním vystoupiv připomíná sluhovi*). Poslo-

vě ať nemeškají, ať vsednou ihned na koně a koňů
ať nešetří.

SLUHA (*odejde*).

ZELIVSKÝ (*k Jakubovi a ostatním*). Přispíšili jste si.

JAKUB. Nemůžeme se Žižky dočkat.

ZELIVSKÝ. Ale dočkáte se ho. Ten nás neopustí jako
vaši páni šlechtici.

ZÁVADA. Ale kdo je zapudil!

ZELIVSKÝ. My? Já?

ALEŠ. Kdo dal popraviti pana Sádla!

ZELIVSKÝ (*chmurně, klidně*). My, protože se neuká-
zal s lidem na poli.

ZÁVADA. Přijel pod glejtem se očistit.

ZELIVSKÝ. Ale zrádce byl, ač – teprve nyní vidím
takový přece nebyl jako moravští páni. (*K Alši a
Závadovi.*) Ci jsme toho také vinni, že se odpřisáhli
kalicha, že naši páni z Čech nás opustili v nejhroznější
chvíli, že chvátají do Jihlavi k uherskému králi, že na
nás přitáhnou s Uhry a Němci?

JAKUB (*chlácholivě*). Kněže Jene, v tuto chvíli úzko-
sti a nebezpečnosti –

ZELIVSKÝ (*nedbaje*). Jak můžete se pánů zastávat,
jak! Ale to všecko máte z mistrů z kolleje, od těch
tichošlapů. Toť opatrný mistr Křišťan vám nafoukal.
(*Zatím vyšli z radní světnice kněz Vilém, oba Charvátové
a jiní. Někteří sejdou za Zelivským a Šrolem dolů do síně,
ostatní zůstanou na schodech.*)

ZÁVADA. Opatrný je, ale ne bázlivý. On, někdy
přítel Husův a věrný! Zdaž se nevydal za ním do

Konstancie a nebyl proto ve vězení? To je bázlivost, to opatrnost?

ZELIVSKÝ. Tenkrát, před lety! Ale teď, teď by ho m. Hus svaté paměti nechválil, ani m. Jakoubka, M. Jakoubek už také jiný a m. Příbram a Prokop mistr a Marek z Volyně mistr. Samý mistr. A ten Křišťan, ten ještě vždy ty staré žerty zachovává, popel, vodu svěť, česky zpívat nechce. Zbytečně zlobí a dráždí věrný lid. Ani před něj nesmí – (*Mávně směrem k rynku.*) Teď by tudy nemohl.

Výstup 4.

M. KŘIŠŤAN, KNĚZ JAN ROKYCANA, JAN KRAMÁŘ,
PŘEDEŠLÍ.

ZÁVADA (*ukazuje na Křišťana*). A hle, přišel, tu je m. Křišťan! Přišel!

ŠROL. Ale zadními vrátky.

KŘIŠŤAN (*asi šedesátiletý, oholený, šedých vlasů*). Kněže Jene, zas o mně pěkně mluvíš.

ZELIVSKÝ. Ti tu tebe chválí, jak jsi statečný, že se lidu, že se chudiny tam (*ukáže na rynku*) nebojíš.

KŘIŠŤAN. Pro svatou pravdu ne.

ZELIVSKÝ. Když ne, když jsi tak udatný. (*Jde za řeči rychle k oknu, otevře je, postaví se do něho a kyne vážně lidu. Venku se strhne radostný pokřik. Zelivský kyne blavou, pak se obrátí po Křišťanovi.*) Pojď a učiň totéž.

KŘIŠŤAN. Kněže Jene, ďábel pýchy tebe přemáhá.

A když tu moc nad lidem máš, nezaváděj ho mezi Tábořské.

ZELIVSKÝ. To-li hřích?

KŘIŠŤAN. Vzácné obrazy a knihy ničit –

ZELIVSKÝ. A když Sigmund král kázal ztlouci zlaté monstrance a kalichy a rozdávati žoldněřům, to nebyl hřích!

KŘIŠŤAN. Byl. Ale obracetí naši ušlechtilou zemi v níveč jako Táboři –

ZELIVSKÝ (*dívoce*). A na uherského krále zase nevzpomeneš!

KŘIŠŤAN. Ten boží pravdy zjevný nepřítel.

ZELIVSKÝ. Proto s ním bratr Žižka a Tábořští ani nejednali a jednati nebudou, ale vy jste již jednali a jednali byste hned, kdyby vám byl jen trochu milostiv. A s pány byste jednali ještě dřív, jen by prstem zakývali (*ukáže na měšťany strany Křišťanovy*) vy všichni (*na Křišťana*) ty první, i ty, kněže Rokycano!

ALEŠ (*broživě*). } Kněže Jene!

JAKUB (*chlácholivě*). } Pro bůh, přátelé!

ROKYCANA. To dnes, kdy se na nás valí zhouba!

Výstup 5.

SLUHA, PŘEDEŠLÍ.

SLUHA (*přináší korouhev Žižkovu*).

ZELIVSKÝ (*rychle mu ji vezme*). Toť bratra Žižky korouhev. Bude viset tam, kde visívala korouhev pana z Vartenberka, nežli nás zradil, nežli jsme ji

přibíli na pranýř. Pod touto korouhví (*zatřese jí*) stojíme my.

ZÁVADA. } A my!

KŘIŠŤAN. } I my!

ŽELIVSKÝ. Ne, vy ne, vy pod tou panskou a pod tou by měli opatrné mistry a doktory vyvést z města ven pryč, do ležení Sigmunda krále, k těm pánům zpronevěřilým. (*Odevzdá korouhev sluhovi.*)

SLUHA (*odejde s ní do radní světnice*).

ALEŠ. Nás snad také!

ŽELIVSKÝ. Každého, kdož by se s pány smlouval.

KŘIŠŤAN. Ty bys všecko vyhnal, mistry i měšťany. Kdož pak tu ostane, leda kněžek kterakžkoliv učený.

ŽELIVSKÝ (*tím bodnut*). Ten, ten, ó mistře astro-
nome přeucený, ale přec ne sám. On a ti tam (*jásot venku*). Slyšíte, jak pozdravují Žižkovu korouhev? Ti tu zůstanou a tisícové tisíců jiných věrných, bratrstva měst i sedláků.

KŘIŠŤAN. Bez panského stavu žádné jednoty v zemi.

ŽELIVSKÝ (*vášnivě*). Tak si jdi k nim, jdi, jdi!

Výstup 6.

SÍMON OD BÍLÉHO LVA A JINÍ MĚŠŤANÉ. POSEL
TÁBORSKÝCH, POSEL OREBSKÝCH.

SÍMON (*statné postavy, dobrý padesátník, s úžasem se rozhlíží*). Tak-li chcete vítat bratra Žižku, a tak-li se

chystáte na uherského krále, v hněvu, rozdvojení v srdci, když přichází s velikým vojskem a již hranice překročil.

Obecné vzrušení.

ZELIVSKÝ. } Kdy!

JAKUB. } Kdy a kde!

SIMON. U Litomyšle vtrhli Uhři a Němci proudem a druhý táhne na Humpolec. A vy se přete mezi sebou a jste bez pomoci. Tu hle, (*ukáže na tábořského posla*) bratr z Tábora, právě přijel oznámit, že Táborští nemohou nám na pomoc jako loni.

POSEL (*vyňal list*).

ZELIVSKÝ (*se ho chopí a hned čte*).

PURKMISTR. } Co je!

ŠROL. } Pověz!

OBA CHARVÁTOVÉ. } Čti! Čti!

JAKUB. } Co píšou!

ZELIVSKÝ (*oznamuje obsah*). Rožmberka mají v týle, zle na ně udeřil; mají se co bránit a Písečtí také. (*Odevzdá list purkmistrovi.*)

Něšťané obou stran zaraženi.

SIMON. A tu posel z Hradce nad Labem.

POSEL. Buď bohu žel, že nesu také zprávu Jobovu. Slezáci vpadli do našeho kraje, hubí a pálí. Musíme proti nim do pole a nemůžeme pomoci. (*Podává list.*)

ZELIVSKÝ (*odevzdá jej purkmistrovi*). Ti nemohou a panstvo nás opustilo, spojilo se s nepřítelem.

ALEŠ. Ale proč!

ŠIMON (*káravě*). Ještě v tuto chvíli vyčítáš?!

Ozve se temný hlabol zvonů.

ŠIMON. Slyšíte? Ten hlas nám hlásí, že nejsme zcela opuštěni. Žižka jde s bratřími.

Venku blučný šum zástupů.

JAKUB (*u okna*). Zástupy se hýbají.

ZELIVSKÝ. Je čas Žižku uvítati.

Rozruch v siní. Šrol, Charvátové a jiní jejich strany odejdou do radní světnice, odkudž se vrátí v šubách.

ZELIVSKÝ (*tam odešed přijde v komži*).

SLUHA (*jenž odnesl Žižkovu korouhev, přinese šubu purkmistrovi*).

KŘIŠŤAN A OSTATNÍ Z JEHO STRANY (*kteří přišli už v šubách, jakož i Šimon od bílého lva a Rokycana stáli v skupinách neb u oken*).

Za těchto příprav rozhlolí se venku Husova píseň:

Ježíš Kristus, božská moudrost,
vydal církvi tuto svátost,
chléb a víno přirozené
k službě svých milých potřebné.

Za toho zpěvu zástupy se hnuly, zpěv zachází, tlumí se.

PURKMISTR. Jděme. (*Odechází.*)

ŽELIVSKÝ, KNĚZ VILÉM, ŠROL, OBA CHARVÁTOVÉ a OSTATNÍ JEJICH STRANY M. KŘÍŠŤAN, ROKYCANA, JAKUB a OSTATNÍ MĚŠŤANÉ <i>za nimi</i> .	}	<i>odcházejí.</i>
---	---	-------------------

ZÁVADA (*k Alšovi, s nímž zůstal poslední*). Chodit za tím zběhlým mnichem!

ALEŠ. Dokud on, nebude pokoje. (*Tvrdě.*) Být po mém, ten by vůbec nechodil a nebyl. (*Odejde se Závadou.*)

Okamžik jeviště prázdné. Z venčí šum odcházejících. Zpěv zástupů zanikl. Jen temné vyzvánění slyšeti.

Výstup 7.

PÍSAŘ, TROJÁNEK, ANNA, TETA ŽIŽKOVA.

PÍSAŘ (*uvádí Annu*). Tak zde, milá paní, můžeš bratrovce svého s pokojem dočkat. Sem bratra Žižku uvedou, zde jej spatříš nejdříve.

TROJÁNEK (*vstoupiv za nimi*). A bez tlačence a bát se nemusíš.

ANNA (*stařena skoro osmdesáti let*). Pozdrav vás pán bůh. Na ulici jsem už dechu pozbývala a nohy slábly.

TROJÁNEK (*přinese sedadlo*). Tady si zatím odpočineš.

ANNA (*sedá*). A Jana uvidím a Kateřinu. Jan už

tedy přijde a tady jej uvítají, (*rozhlíží se*) v té krásné síni.

PÍSAŘ. Pán bůh nám jej posílá v den úzkosti a zmatku jako loni, kdy všechna Praha se děsila –

TROJÁNEK. Kdy mnozí prolévali slze úzkostí; věř, to byla hrůza! Ale pak, když je Žižka všecky ztepal, Uhry, Míšňany, Šváby a jiné Němce, Ráce, Kány a –

PÍSAŘ. Hle, paní, viz tuť památky na ten slavný den na Vítkově hoře, ty korouhve a praporce. To je (*ukazuje*) míšeňská korouhev, těm král Sigmund přikázal šturmovati k Vítkově hoře.

ANNA (*vstane a jde se podívat*). Toť jejich korouhev – Pán bůh ztrestal jejich pýchu.

PÍSAŘ. Tu ten praporec hraběte Isenburka, Míšňanů polního hejtmána.

TROJÁNEK. Ten tam v té seči ostal, rozšavlovali jej, buď pán bůh pochválen.

PÍSAŘ. A tady praporce křižáků.

ANNA. A tolik, tolik jich! My loni doma na tvrzi trnuli a strachy schli, když přicházely noviny, jak ti křižovníci ukrutně rozličnou smrtí věrné Čechy hubí. Oh, když jsem to slyšela, kdož by si pomyslíl, že Jan, že náš Jan – Když za mlada musil pro násilí pana z Rožmberka po lesích se skrývat jako štvaný vlk – a teď – jak pán bůh Jana povýšil! Jáť sotva zraku, sluchu věřím. Praha, všechno město vzhůru, měšťané, mistři, kněží, všechno jemu naproti – ach – zemanovi z trocnovského dvora, jemuž se pyšní páni smáli, že

kůň mu vězí v plotě. Ach, kdyby nebožtík jeho otec, můj bratr, a jeho máti – ach, bože milý, co se nastaral! A já, zvlášť ty dni, tyto dni – ale pán bůh mu byl milostiv, to že Jan hájí jeho svatého zákona. (*Za řeči byla usedla. V tom si vzpomene:*) A ty praporce věru již jsem zapomněla. (*Vstává.*)

PÍSAŘ (*sňav jeden, nese jej Anně*). Pohled na něj z blízka (*podává jej Anně*).

ANNA (*nevezme ho, bezděky se otřese*). Krev na nich nevinná, i krev děťátek nebohých.

TROJÁNEK. Když jim hlavičky sekali –

PÍSAŘ. A když je i pálili, chlapce sedmi, jedenácti let, jako v Bystřici Rakušané čtyři pacholata taková s farářem a třemi starými sedláky, že se nechtěli zřící kalicha.

ANNA. Hrůza! Hrůza!

PÍSAŘ. Tenkrát mnozí i v tesknost upadli. A teď ta hrůza na novo se na nás valí.

TROJÁNEK. Ale jde zase bratr Žižka, buď pán bůh pochválen!

ANNA. A přijede Kateřina, (*k písaři*) víš-li, jeho dcera a její muž, tenť také od nás, víš-li, z Budějovska, Ondřej z Dubé. Ti budou vyprávět, ale Jan ne, ten nikdy nemluví o poli, a co také, ženským. Už snad přijde, už snad přijdou –

PÍSAŘ. Už brzo, už brzo.

Přede dveřmi začne Maří zpívat:

„Všechn svět hříchů už hoří –“

TROJÁNEK. Kdo to zpívá!

PÍSAŘ (*naslouchá, pak náhle*). Že to Maří, ta ubohá dívka. (*K Anně.*) Slyšela-lis, uherský král dal popraviti jejího bratra, kněze Martina, byl v našem poselstvu –

Výstup 8.

MAŘÍ, PŘEDEŠTÍ.

MAŘÍ (*zpívá, ač ne plným hlasem, ve zbožném zanícení*):

Řád, pravda, víra potuchla,
valem jdou lidé do pekla.

PÍSAŘ. Už jsi vstala, Maří, ze mdloby? Je ti líp, že tě samu nechali a opustili?

MAŘÍ. Ale neopustili pravdu boží; já jdu také za ní, neb kdo za ní nejde, odpraven bude chlebem žalosti a vodou úzkosti tohoto skonání věku a Krista neuvidí tělesnými očima. A on přijde.

PÍSAŘ (*káravě*). Tábořské říkáš artykuly.

MAŘÍ (*nedbajíc obrátí oči vzhůru. V úzkostné tužbě mluví*). Přijď království tvé! (*Stojí jako u vytržení.*)
Přijď království tvé.

ANNA (*pozorujíc ji s účastenstvím*). Tať zbožná srdečně a z hluboka.

PÍSAŘ (*tlumeněji*). Až na mysl jí někdy stoupá.

MAŘÍ (*náhle k písáři*). Přijde, přijde. (*S rozjasněnou tváří.*) Kristus přijde zjevně a brzo se to stane, a přijdou všichni, kdož s Kristem a pro Krista zhynuli. Přijdou s ním, tělesně přijdou, m. Jan Hus a ta pach-

látka, víš-li, čtyři chlapečkové, jež vložili Rakušané na hranici dřev s knězem a s zbožnými, starými sedláky.

TROJÁNEK (*k Anně*). Víš, v Bystřici u Benešova – MAŘÍ. A zapálili hranici, hranice chytla, hořela, a chlapečkové se objali a písničku bohu zpívali, až se zadechli a do slávy boží šli – Do slávy boží, do slávy boží, a šels tam, bratře můj, (*k Anně*) šel do slávy boží, protože vylil krev svou pro boží zákon a klaněti se nechtěl králi babylonskému.

Hlahol zvonů v sousedství a v tom také na radnici.

TROJÁNEK. Buď pán bůh pochválen! (*Chvátá k oknu.*) Už jdou!

ANNA (*neklidně*). Už jde, Jan už jde.

MAŘÍ. Zvony zvoní (*vzrušeně naslouchá*).

PÍSAŘ (*k ní*). Žížka přichází.

MAŘÍ. Se zástupy od boha poslanými, anděl Kristův na pomstu křivdy Kristovy.

Ozve se tlumený zpěv zástupů a zvolna se blíží.

TROJÁNEK. Zpívají! Už jdou!

PÍSAŘ (*k Maří*). Musíš odtud, přijdou sem.

MAŘÍ (*nedbajíc*). A bude činit pomstu a bude bít ranami protivníky božího zákona.

Zvonění. Zpěv zástupů se přiblížil. Zpívají:

Písničci novou již zpívejme,
v bohu se radujíc –

MAŘÍ (*naslouchá*). Jde, jde, rytíř od boha poslaný.
(*K Anně, k písaři.*) Půjdu jej uvítat, pojďte také.
(*Náhle se obrátí a v nadšené radosti volá:*) Vítej! Vítej!
(*Odeide.*)

Výstup 9.

PŘEDEŠLÍ bez MAŘÍ.

(*Zpěv zástupů venku:*)

a pánu bohu poděkujeme
bratří přivítajíc.
Po nepřátelském zvítězení
vítejte, bratří milí.
Vítejte!

TROJÁNEK (*v živé radosti*). Už vidím, už je vidím za lidem, za zástupy: kněží jdou s tělem Páně a za nimi bratří pěší, na koních, pod korouhvemi.

ANNA (*vzrušená*). A Jan, kde že Jan, vidíš-li jej (*chvátá stařecky k oknu*). Jede-li opravdu –

PÍSAŘ (*ji podporuje*). Jistě jede.

TROJÁNEK. Buď pán bůh pochválen, tamhle jede, na bílém koni, mezi dvěma hejtmany. To je Kuneš z Bělovic, ten na pravo, ach, má hlavu obvázanou, jistě byl v boji raněn, a ten na levo –

PÍSAŘ (*vyblížeje*). Pan Roháč z Dubé.

ANNA. Pán z Dubé – pán – Nechte mne také podívat – Ach, bože, jaké vítání, jaká sláva!

Z náměstí slavnostní fanfára.

ANNA (*žasnouc*). Co pro bůh – Jako by krále vedli!

PÍSAŘ (*radostně*). Slezli s koní, již Žižku vedou, oh – ale milá paní, pojd' ku dveřím, abys hned – (*vede ji tam.*)

TROJÁNEK. Ba tak, bude tu tlačénice.

ANNA. Ach už – už jej uvidím. Ani se nenaděje – ach, bože – a on mne nebude vidět. A pozná-li mne přec, pozná-li svou starou tetu, nebožce otce vlastní sestru.

TROJÁNEK (*nablédne dveřmi; rozčilen*). Už! Už! (*Rozevře rychle dveře.*)

Zvonění, zpěv z náměstí utichne. Fanfára na chodbě.

Výstup 10.

PURKMISTR, ŽELIVSKÝ, mezi nimi ŽIŽKA, hned za ním ROHÁČ z DUBÉ, KUNEŠ z BĚLOVIC (*raněn na hlavě*), ZBYNĚK BUCHOVEC z BUCHOVA, LOUDA z CHLUMČAN, MICHAL KOUDELE ze ŽITENIC, JAN LAUDÁT, KNĚZ VILÉM, JERONYM ŠROL, OBA CHARVÁTOVÉ, ŠIMON OD BÍLÉHO LVA, M. KŘIŠŤAN, M. JAKOUBEK, KNĚZ ROKYCANA, M. PŘÍBRAM, M. ENGLIŠ, ALEŠ, JAKUB HELMÉR, ZÁVADA, MĚŠŤANÉ z RADY A STARŠÍ, ANNA, TROJÁNEK, PÍSAŘ.

ANNA (*již písař podpírá*). Jene, Jene! Vítej, milý Jene!

ŽIŽKA (*stanuv u prahu*). Ženský hlas!

ANNA (*úzkostně, pobnutě*). Ty-li mne nepoznáš.
Jsemť –

ŽIŽKA (*náhle a živě*). Ah, tys to, milá teto! (*Hledá ji rukama.*) Tys přišla sem! (*Tiskne jí obě ruce.*)

ANNA. Já se tě nemohla dočkat, tebe, Kateřiny.

ŽIŽKA. Kateřina chvátala z vozu rovnou k tobě,
ona i její muž –

ANNA. A teď mne nenajdou.

ŽIŽKA. Půjďme za nimi, jen chvíli posečkej, milá
teto. (*Pokročí.*)

PURKMISTR } (*vedou jej na výstupek v levo.*)
ŽELIVSKÝ }

ANNA. Poznal mne, hned mne poznal!

TROJÁNEK. Sem, sem, tady počkáme, tady budeme
vidět. (*Za řeči vede ji na schody k radní světnici.*)

*Zatím vešli hejtmané, kteří se postaví k Žižkovi. Pražané,
kněží, mistři zůstanou dole proti nim.*

ŽELIVSKÝ. Co zpívali teď tisícové, ještě jednou:
bratře Žižko, vítej!

PURKMISTR. Vítej v našem radním domě, kdež schne-
me starostmi. Ale teď nám odtrnulo tvým příchodem.

ŽIŽKA. Za ten příchod nás tak vítáte. Jen bohu
děkujte, neb on mne vytrhl z rukou nepřatel. Chvátali
jsme všichni k vám, abychom s vámi stáli za jednoho
člověka proti uherskému králi.

ŽELIVSKÝ. A proti panstvu.

ŽIŽKA. Proti zpronevěřilým pánům. Bratře Roháči!
ROHÁČ. Tu jsem, bratře Žižko.

ŽIŽKA (*vezme jej za ruku a promluví směrem k Zelivskému*). Kněže Jene, toť také pán, ale bratr věrný a bojovník boží pravdy. Tentě jí věren tak jako páni z Poděbrad a mladý z Kravař, o němž jsme cestou slyšeli, že z Moravy táhne k nám.

KŘIŠŤAN. Tak, bratře Žižko, a nemá nikdo býti zapuzován od tvého praporce.

ŽIŽKA. Tys to, mistře Křišťane. (*Ostřeji.*) A kdo zapuzuje, cos to děl!

KŘIŠŤAN. Co takřka před chvílí jsem slyšel v této síni.

ZELIVSKÝ. Já to řekl, že opatrní mistři z kolleje a přátelé panstva by měli státi pod korouhví pana Čeňka a ne pod tvojí.

ŽIŽKA. Zase ty staré nevole a kyselosti! Ty jsou vám milejší nežli boží zákon. Kněže Jene a vy všichni z jeho strany, mistře Křišťane, mistře Jakoubku, mistře Příbrame – jste-li tu –

JAKOUBEK. } Jsme.

PŘÍBRAM. } Tu jsem.

ŽIŽKA. Vy mistři všichni a sousedé, co je na mé korouhvi?

ZELIVSKÝ. }

JAKOUBEK. }

KŘIŠŤAN. } Kalich.

PŘÍBRAM. }

HLASY. }

ŽIŽKA (*k Zelivskému*). Pro ten, kněže Jene, kázčš, horlíš, pro něj bys i hrdlo nasadil.

ZELIVSKÝ. Všecko.

ŽIŽKA. To vím. A m. Křišťane a vy mistři, jde-li vám o to, aby zákon boží měl svobodu bez utlačování –
KŘIŠŤAN. Jak praviš, bratře Žižko.

HLASY. Tak! Tak!

ŽIŽKA. A vám by teď byly milejší spory o komže a ornáty, o panování v městě! Každý by si hleděl nejvíc svého a nejmín božího a obecního, teď, kdy bojujeme těžký boj o vysvobození zákona božího a jazyka českého i slovenského, když táhne ukrutný nepřítel kalicha a váš, Pražané, vašeho města. Žalujete na něj, že uvedl všechno naše království v těžké a scestné nařčení, že stojí o shlazení našeho jazyka, a svatá je to pravda, žalujete, že jako učinili našemu jazyku v Míšni, v Prusích a vyhnali jej, tak že i Sigmund usiluje i nám učinit –

ŠIMON OD BÍLÉHO LVA. A obsadit vše cizozemci.

ŽIŽKA. Chce nás vyhladit a tu přísluší, abychom své žádosti a hněvy položili.

JAKUB, HELMÉŘ. } Tak!

ŠIMON. } Tak!

HLASY (*za nimi*). Jistě tak!

Výstup II.

BZDINKA, VÁCLAV Z KRAVAŘ, PŘEDEŠLÍ.

BZDINKA (*uváděje Václava*). Bratře Jene –

ŽIŽKA. To je Hvězda. Jak je s houfy.

BZDINKA. Všechny rozloženy a opatřeny, jak jsi přikázal. Ale tu ti pomoc vedu.

VÁCLAV. Bratře Žižko, jsem Václav z Kravař Strážnický.
(*Pohnutí.*)

ŽIŽKA. Pana Petra syn, věrný jako skála. Sem pojď, ruku mi podej, pane.

VÁCLAV. Ó, řekni, bratře. Chvátal jsem napřed –
ŽIŽKA (*vpadne*). Co otec.

VÁCLAV. Smutná odpověď. Sigmund, ač hodné-li je říci král, ustrašil jej hrůzami své ukrutnosti tak jako ostatní. Otec odpřisáhl kalich – A ještě na tom Sigmund neměl dost. Práhl mně se pomstít, a když jinak nemohl, odsoudil mne na stoliči soudné na věky otcovského dědictví. Však což statky, což všecko zboží. Mne jen tíží, hněte, že můj starý otec, jenž mne vedl k pravdě boží a k kalichu, musil se stát zrádcem. Ale za to, za otce, za sebe chci a budu se na Sigmundovi mstít, přísahám bohu! (*Pomlka.*) Že uherský král už překročil hranice –

ŽIŽKA. Prve jsem slyšel.

VÁCLAV. Ale to je nová, a buď bohu žel, černá novina, že Uhři obdrželi skrze zradu Poličku. A hned tam všecko vymordovali.

(*Hlasy hněvu a nevole.*)

VÁCLAV. Zbili na tisíc lidí obojího pohlaví. Mrtvých leží po domech i na trhu i v ulicích jako dřev. A kolem krajem pálí, drancují.

Pohnutí.

ŽIŽKA (*nehnutě, okamžik chmurně přemítá*). Všecku naši zemi by ti cizozemci zhubili. Nebudeme čekat, až od hranic po samu Prahu všecko zpustoší, až by přitáhli zase jako loni na Prahu.

Vzrušení.

PURKMISTR (*vpadne*). Tak, bratře Žižko.

ŽELIVSKÝ. Do pole proti nim!

ŠIMON. } Proti Uhrům!

HLASY. } Do pole!

ŠIMON OD BÍLÉHO LVA. Veď nás, bratře Žižko!

HLASY. Veď nás! Veď!

ŽIŽKA. Povedu vás proti Sigmundovi králi na ochranu boží pravdy a naší země. Povedu vás, ale páni Pražané, v tom musíte být jedné mysli, žeť ten král je náš zhoubce, že s ním smíření nižádného, a toho smýšlení musíte býti všichni, všichni, pravím.

ŠIMON.

JAKUB A MNOZÍ TÉ STRANY. } Jsme! Jsme!

ŽELIVSKÝ A JEHO STRANA. }

ŽIŽKA. Jste dnes, této chvíle. Ale vím, že mnozí z vás nejsou proti Sigmundovi v srdci tak zapálení ani proti pánům, kteří bez citu ke své krvi táhnou s tím antykrystem na vás, na nás na všechny.

HLASY. } Ne! Ne! Jsme!

HLASY. } Jsme!

HLASY. } Veď nás proti nim! Proti králi.

ŽELIVSKÝ A STRANA. Proti pánům!

ŽIŽKA. Povedu, ale boj musí být až do plného

Sigmundova a jeho přátel potření. S ním není a nebude žádného smíření, s ním nebudu se smiřovati, s ním ani vy se nesmíte smířit.

HLASY. { Nebudeme! Nesmíříme!
Veď nás! Veď nás!

ŽIŽKA. Povedu a přísahám teď bohu, že z nepřátel žádného nebudu živit, ale že také neodpustím obojetným pokrytcům, když by mezi námi byli, že je budu trestat na hrdle i na statcích, že budu všemi pomstami mstít, jež sluší na zlé vedle božího zákona. Povedu vás, ale kázeň, tvrdá kázeň buď mezi námi. A nejprve všech kyselostí a svárů nechte. Purkmistře, kněže Jene, slibujete? (*Podává ruku.*)

PURKMISTR. Slibujeme!

ŽELIVSKÝ. Jistě, bratře Žižko. } (*Podávají mu ruku.*)

JEJICH STRANA. Slibujeme! }

ŽIŽKA. Mistře Křišťane, Závodo, Šimone od bílého lva a vy mistři kolleje a vy sousedé –

ŠIMON (*chvatně k němu podává ruku*). Slibujeme, bratře Žižko!

KŘIŠŤAN. Všichni za jeden muž. (*Podá ruku.*)

PRAŽANÉ, MISTŘI JEJICH STRANY A OSTATNÍ (*strženi volají nadšeně*). Slibujeme! (*Tlačí se k Žižkovi.*)

ŠROL. Pane Roháči! } (*Podávají jim a ostatním*

ŠIMON. Bratře Kunši! } (*hejtmanům ruce.*)

PRAŽANÉ (*tlačí se za nimi k hejtmanům*).

ANNA (*radostně žasnouc spíná ruce*). Ó, bože!

TROJÁNEK. Buď pán bůh pochválen!

ŽELIVSKÝ (*v záchvatu nadšení chytne m. Křišťana za*

ruku). Mistře, pojd, mistře, ať všechen lid uvidí naši jednotu proti té šelmě sedmikorunné, proti Sigmundovi! (*Rychle k oknu, otevře je a stane u něho s m. Křišťanem a kyne lidu.*)

KŘIŠŤAN (*rovněž tak*).

Venku jásavý hlahol.

ROHÁČ (*k Žižkovi*). Kněz Jan si podali s m. Křišťanem ruce a stojí před lidem.

ŽIŽKA. Tak je dobře! Kalich nad námi všemi, v něm jednota a síla. A ruka boží není ještě ukrácena. Dejte volati trhem, ať všichni, kteří mohou pro starost a mladost, vzhůru jsou na každou hodinu!

PRAŽANÉ, VŠICHNI KOLEM (*v nadšení*). Bratře Žižko! Do pole! Bratře Žižko! Do pole!

HEJTMANÉ. Do pole! Do pole!

Venku zatím se rozhlabolil zpěv po jásavém hlaholu, kterýmž uvítali m. Křišťana a Jana Želivského:

Nechtěj se báti krále uherského,
ježtoť je na mále cti i chvály jeho — —

OSOBY

třetího jednání.

JAN ŽIŽKA Z TROCNOVA A Z KALICHU.

KUNEŠ Z BĚLOVIC,

JAN ROHÁČ Z DUBÉ,

BUCHOVEC Z BUCHOVA,

LOUDA Z CHLUMČAN,

KOUDELE ZE ŽITENIC,

MIKÁT BRADA ODRANÝ,

hejtmané

ve vojsku Žižkově.

JAN LAUDÁT, Žižkův písař.

ŠIMON OD BÍLÉHO LVA,

JAKUB, helměř,

PROKOP ZÁVADA,

} pražští měšťané.

JAN ŽELIVSKÝ.

JAN HVĚZDA Z VICEMILIC, řečený BZDINKA, hejtman
pražského vojska.

SIGMUND, král římský a uherský.

Náměstek legátův.

PIPO SPANO, nejvyšší nad vojskem Sigmundovým.

PETR STRÁŽNICKÝ Z KRAVAŘ,

VÁCLAV, jeho syn,

LHOTSKÝ ZE PTENÍ,

HARTNEID Z LICHTENŠTEJNA,

JAN hrabě z HARDEKA,

} moravští páni.

ZÁVIŠE ČERNÝ Z GARBOVA, polský pán.

KAŠPAR ŠLIK, králův sekretář.

KOMORNík.

KAPITÁN KUMÁNSKÝ.

GUNTHER.

První, druhý měšťan kutnohorský.

První, druhá měšťanka kutnohorská.

Stařena.

Hejtman uherský.

Kněží, zajatci, magnáti uherští, vojsko pražské i Žižkovo,
sestry, pračata, Kumáni.

Děj první dny měsíce ledna 1422.

JEDNÁNÍ TŘETÍ.

Krajina u Habrů stranou hlavní silnice. V pozadí břeh, na němž nahoře i v jeho svahu sem tam starý buk. Na levo řídký háj březový. Všecko ve sněhu. Metelice. Z daleka zalehne temné zatroubení, pak dunivá rána z kusu, za ní druhá, třetí.

Výstup 1.

DVĚ RODINY KUTNOHORSKÝCH NĚMCŮ v pozadí pod bukem. VŠICHNI se choulí, zvláště STAŘENA a MALÉ DĚTI. Jedna z MĚŠŤANEK kryje NEMLUVNĚ na svém klínu.

GUNTHER (*mladík, nahoře na břehu vyblíží do zadu do krajiny, k silnici*).

PRVNÍ MĚŠŤAN (*dole*). Co vidíš, Gunther, jak je.

GUNTHER. Pořád stejně. Na pravo dosud bojují, ale ostatek všecko ustupuje. Na silnici černo vojskem a vozy, hrozná tlačení!

PRVNÍ MĚŠŤAN. Ustupují jenom silnicí?

GUNTHER. Utíkají silnicí i širým polem.

(*Zaduní z daleka temná rána, za ní druhá. Ženy, děti se víc přichoulí.*)

DRUHÝ MĚŠŤAN. To střílí zase ti kacíři. (*Chvátá ke Guntherovi.*)

GUNTHER. Postupují a krále honí dál.

PRVNÍ MĚŠŤANKA. Svatá panno, aby nás tu stihli! Pojďte pryč, dál, pro boha!

DRUHÁ MĚŠŤANKA. Děti to nevydrží, není možná. Kam se s nimi podějeme v těch závějích.

STAŘENA. Slunce zapadlo, noc tu bude co nevidět.

PRVNÍ MĚŠŤANKA. } Ach, Kriste Ježíši!

DRUHÁ MĚŠŤANKA. } Ó, mé robátko.

GUNTHER. Pozor! Vojáci!

DRUHÝ MĚŠŤAN. Nebojte se, to jsou královi. (*Sběhne dolů.*)

Výstup 2.

UHERSKÝ HEJTMAN S TLUPOU VOJÁKŮ, PŘEDEŠLÍ.

HEJTMAN (*s vojáky z pravé strany. Jsou uběhli, znavení, ten onen má přes uši roučku ovázanou. Poslední z nich hned jak zrazili, únavou sedne do sněhu*).

HEJTMAN. Kdo jste! Češi, kacíři –

PRVNÍ MĚŠŤAN. Ne, věrní, římsí křesťané a Němci, Kutnohorští měšťané.

DRUHÝ MĚŠŤAN. Králi Sigmundovi vždy věrní.

PRVNÍ MĚŠŤAN. A za to pykáme.

DRUHÝ MĚŠŤAN. My jsme lidi z vašeho vojska tajně pustili k nám do města, aby s havíři pomordovali ty české kacíře, my Horu králi vydali.

HEJTMAN. Jak jste se dostali až sem.

PRVNÍ MĚŠŤAN. Musili jsme utéci. Ten ďábel Žižka odehnal královo vojsko od Kutné Hory.

DRUHÝ MĚŠŤAN. Král sám se dal z města na útěk, samý večer, osm hodin bylo, předevčírem a za tmy trhem volali, ať se retujeme, ať utečeme. Ó, té hrůzy!

PRVNÍ MĚŠŤAN. Krvaví Husité už před branou –

DRUHÝ MĚŠŤAN. Celou noc jsme utíkali, vlastně bloudili v metelici.

GUNTHER. A teď už třetí den v té psotě, v mrazu.

HEJTMAN. Máte vůz a v něm jídlo –

DRUHÝ MĚŠŤAN. Nic, dočista nic. Vůz nám v širém poli, v sněhu uvázl a záškodní chasa nás přepadla.

HEJTMAN. Opravdu nemáte co jíst –

VOJÁCI (*začínají prohlížet mezi uprchlíky*).

DRUHÁ ŽENA. Smilujte se, nechte nás!

HEJTMAN. Nic?

VOJÁCI. Nic.

HEJTMAN. Ale teplé rouchy mají. (*Strhne stařeně šátek.*)

STAŘENA (*vykřikne*).

VOJÁK (*vezme první ženě také rouchu*).

GUNTHER (*rozlícen běží dolů*).

PRVNÍ MĚŠŤAN (*mu do cesty, zdrží ho*).

HEJTMAN (*k žoldnéřům*). Dál!

VOJÁK (*v sněhu skleslý*). Už nemohu, mám nohy omrzlé.

HEJTMAN. Dej se od Žižkových zabít. Dál! (*Odchází, vojáci za ním.*)

VOJÁK (*sebeře se, zahodí štít, chce za ostatními, sklesne však mezi břízami na levo*).

GUNTHER. Lupiči!

PRVNÍ MĚŠŤAN. Pro bůh mlč! Zmordují nás.

Rdna z kusu, zatroubení.

DRUHÝ MĚŠŤAN. Pryč, pryč! Musíme dál.

PRVNÍ ŽENA. Pojdte honem, zmordují nás.

DRUHÝ MĚŠŤAN. Pryč! Pryč! Děti vezmete!

GUNTHER, PRVNÍ, DRUHÝ MĚŠŤAN (*berou děti do náručí*).

DRUHÁ MĚŠŤANKA (*tulí nemluvně a kryje je*). Ach, svatá panno!

Troubení.

GUNTHER. } Pryč! Pryč!

PRVNÍ MĚŠŤAN. } Pojdte, utíkejte!

Všichni na levo a zajdou mezi břízami.

Výstup 3.

JINÝ HOUFEC SIGMUNDOVA VOJSKA,
LICHTENŠTEJN.

ŽOLDNÉŘI (*vyjdou z prava. Všichni unaveni; štíty na zádech, kopí ochable přes ramena*).

LICHTENŠTEJN (*poslední za nimi, je raněn na hlavě*). Tady je za větrem. Jen chvilku, co si oddechnu. Pláty mne hrozně tíží, déle v nich nevydržím. (*Shodiv šubu, poroučí jednomu z žoldnéřů*.) Odepni mně je.

ŽOLDNÉŘ (*odepne přední a zadní kus*).

LICHTENŠTEJN. Nes to. (*Oblékne šubu*.) A teď dál. (*Odchází na levo*.)

ŽOLDNÉŘI (*za ním*).

ŽOLDNÉŘ (*s pancéřem zůstav poslední, zahodí jej mezi břízami*).

VOJÁK UHER (*ležící ve sněhu, zvedne se, když četa ko-*

lem chvátá, a sténavě volá). Krajané! Pro boha, křesťané!
(*Když se po něm sotva ohlédlí, sklesne zaúpěv zase do sněhu.*)

Vítr zaskučí. Přestává chumeliti.

Výstup 4.

KAŠPAR ŠLIK, pak SIGMUNDŮV KOMORNÍK.

ŠLIK (*z pozadí vyběhne na břeh mezi stromy, rozblédne se dolů, pak se obrátí do zadu, odkud přišel, kývá a volá*). Sem! Sem! Tady je volno.

KOMORNÍK (*udýchaný, zimou zardělý a skřehlý*). Kam nás vedeš! Sem král nevyleze.

ŠLIK. Je tu volno a sem k háji mají sáně přijeti.

KOMORNÍK. Ó by tu již byly! Ale neseženou-li jich ve vsi, co pak – (*Sestoupí s Šlikem dolů.*) A já včera i ráno pořád povídal: Milosti na koně ne, do sedla ne, se sedla dolů, je mráz, ukrutný mráz a vítr, přijde podagra. A přišla. (*Najednou zlostně.*) Těm kacířům je i podagra na pomoc.

ŠLIK. Myslíš, že bychom bez královny podagry ne-
utíkali?

KOMORNÍK. Ten ďábel!

ŠLIK. Kdo.

KOMORNÍK. Žižka! Už byl zase v pasti a přec!
Když jsem ho tam na Kaňku viděl se vším všudy obklíčeného od našeho vojska, kolem do kola, jako zatopeného –

ŠLIK. To jsis mnul ruce radostí a nepomyslíš, že je budeš mnout mrazem na útěku před ním.

KOMORNÍK. Mrazem a zlostí! To není člověk ten slepý. A když také ten Vlach, ten Pipa se dal hned s pole sehnati.

ŠLIK. Ó, starý brachu, ten Vlach je dobrý vůdce, jen že Žižka ještě lepší.

KOMORNÍK. Když mu čert dává ty rozumy. Dábla má, čert je s ním – (*Pojednou.*) Co že nejdou – (*Hledí do zadu.*)

ŠLIK (*chce jíti nahoru na břeh*). Já se podívám –

Za stromy prošlehně z popelava nebe rudý pruh západu.

Výstup 5.

SIGMUND, KRÁL, NÁMĚSTEK LEGÁTŮV, TŘI UHERŠTÍ MAGNÁTI, PACHOLE, KUMÁNSKÝ KAPITÁN S HOUFCEM KUMÁNŮ v pozadí.

SIGMUND (*opíraje se o jednoho z magnátů sestupuje těžko a s bolestí. Ostatní za ním. Kapitán s houfcem Kumánů zůstane nahoře*). Prokleté bolesti! Raději mít sečnou ránu. V sedle již nevydržím.

ŠLIK. Sáně již přijedou, Milosti.

SIGMUND. Přijedou, přijedou, a zatím ti psi kacíři nás chytí.

ŠLIK (*na kapitána*). Je jisto?

KAPITÁN. Tu chvíli je a jsme na stráži. (*Pojednou.*) Nejvyšší přijel, slezl s koně.

SIGMUND. Pipa Spano živ? A chce tu hanbu přechkati?! Oh, těch bolestí!

Výstup 6.

PIPO SPANO, S NÍM DVA ŽOLDNĚŘI,
PŘEDEŠLÍ.

PIPO SPANO (*v brnění, přijde z prava*). Milosti –

SIGMUND (*s úsměškem*). Jdeš hlásit porážku? Anitady, v takovém zničeném místě jste nezadrželi těch kacířů? Takovou hrstku! Zas utíkat! Zas a zas dát se hnáti jako stádo a od slepého!

PIPO SPANO. Milosti, já všechno vojsko zšikoval jak náleží.

SIGMUND. Podle regule. A ten slepák do ní kopl, pustil na vás říhové sedláky s cepy a bylo po šiku a po reguli.

PIPO SPANO. A strach padl záhy na náš lid, to těm kacířům pomohlo.

SIGMUND. Proč na ně nepadl? Ti při šturmu zpívají, do smrti zpívají. A vy utíkáte. V jakou úzkost jste mne přivedli, jaká hanba před veškerým křesťanstvem! (*Náhle.*) Kdo utíkal první! Moravané, vid, moravští páni –

PIPO SPANO. Milosti, rač prominout, moravští páni ne, ale uherští, Uhři sami.

SIGMUND. Ale Moravané také. Rozprášili se, nikoho z nich nevidím.

PIPO SPANO. Většinou již padli, nebo se dosud brání; oni samojediní a z Rakous páni a pan z Garbova, polský vyslanec. Zoufale se bránili, zoufale ustupují.

SIGMUND. Ale ustupuj.

PIPO SKANO (*mlčí*).

SIGMUND. Kdy bude konec tomu utíkání. Už třetí den nás ženou jako stádo. (*Rozzlobí se tím pomyslením.*) Už třetí den! Kde chcete přece pevně zastavit!

PIPO SPANO. U Německého Brodu, tam už neda-leko. Město je pevné, dobře hražené.

SIGMUND. Ten slepý čert vás i odtud vyžene! Toho již nezmůžeme. Ten kdyby raději si dal říci – Oh – (*Nával bolesti.*) Což ty sáně!

ŠLIK. Myslím, že již jedou. (*Zajde mezi břízy se po-dívat. Hlas trouby zavzní v pravo z povzdálí, ale již iasněji. Pohnutí, nepokoj.*)

KAPITÁN (*volá*). Houf kacířů sem žene polem.

NÁMĚSTEK LEGÁTŮV. Svatá panno, pryč! Pryč!

SIGMUND. Sáně, sáně! Kde jsou ty sáně.

ŠLIK (*chvatně se vrátí*). Sáně dojely, čekají tady kraj háje.

NÁMĚSTEK. Buď bohu chvála! Milosti –

SIGMUND. Takhle utíkat a před kým! (*Odchází pod-porován magnátem na levo.*)

KAPITÁN (*volá za ním*). Pane králi, my je zdržíme.

ŠLIK. S bohem, kapitáne. (*Odchází za Sigmundem iako ostatní.*)

KAPITÁN. Třeba na věky! Utíkej, písáři!

Okamžik jeviště prázdné.

KUMÁNI (*přichystali kuše*).

KAPITÁN (*s tasenou šavlí vyhlíží nepřítele*).

Rudý pruh dobořel. Ponenáhlu vysvitl měsíc. Z daleka se ozve tlumeně: „Kdo jste boží bojovníci –“, ale za krátko se tlumí víc, až zmlkne nadobro.

Výstup 7.

LHOTSÝ ZE PTENÍ, PETR STRÁŽNICKÝ Z KRAVAŘ,
PŘEDEŠLÍ.

LHOTSÝ (*opíraje se o Strážnického přijde z prava*).
Kde je král! Král kde je!

STRÁŽNICKÝ. Nech krále, o sebe se starej.

LHOTSÝ. Ale král – (*Shlédne Kumány.*) Kapiténe,
kde je král.

KAPITÁN. Teď právě ujel na saních.

LHOTSÝ. Buď bohu chvála! Ale proč nejste s ním!

KAPITÁN. Chráníme ho. Kacíři jdou.

LHOTSÝ (*ku Strážnickému horlivě*). Tož tu zůstanu
s Kumány.

STRÁŽNICKÝ. Na jistou smrt si počkáš.

LHOTSÝ. Pro krále –

STRÁŽNICKÝ. Dál bojovat proti své krvi. Ó, jsme
to plémě převěrné! Co ti král za tu věrnost dal a dá!
Nelásku a pohrdání.

(*V pozadí za břehem válečný pokřik husitského houfu,
jehož neviděti.*) Hrr na ně!

KAPITÁN. Klekněte! (*Sám stojí.*) Střelte!

KUMÁNI (*kleknou, vystřelí*).

LHOTSÝ. Pro krále! (*Mávně mečem nad hlavou.*)

STRÁŽNICKÝ. Zůstaň!

DVA KUMÁNI (*nahoře padli, šípy husitskými zastřeleni*).
KAPITÁN. Dolů na ně! (*S tasenou šavlí sběhne dolů do pozadí proti Husitům.*)

KUMÁNI (*za ním s tasenými šavlemi*).
(*Slyšeti boj a z něho husitské: Hrr na ně! A hlas*)
KAPITÁNŮV. Nebojte se, Kumáni!

LHOTSKÝ (*vytrhnuv se Strážnickému*). Půjdu!

V tom za scénou v pravo válečný pokřik.

STRÁŽNICKÝ. Ženou se nám v bok!

LHOTSKÝ (*se obrátí v pravo*).

Výstup 8.

MIKÁT BRADA ODRANÝ, CEPNÍCI, PŘEDEŠLÍ.

MIKÁT. Hrr na ně!

STRÁŽNICKÝ. Moravci jsme.

MIKÁT. Tím hůř. Zrádcové! Vzdejte se!

STRÁŽNICKÝ (*zaraží meč do sněhu a klekne*).

LHOTSKÝ. Pro krále – (*Rozpřáhne se mečem, v tom*)

CEPNÍK (*jej udeří cepem*). Tu máš pro krále!

LHOTSKÝ (*svalí se mrtev do sněhu*).

MIKÁT (*ukáže na Strážnického*). Pán je, toho držte!
A teď tam! (*Ukáže ku břehu*).

Výstup 9.

VÁCLAV STRÁŽNICKÝ A JEHO HOUF, PŘEDEŠLÍ.

KAPITÁN KUMÁNSKÝ (*ustoupí sám jediný nahoru na břeh a kryje si stromem záda*).

VÁCLAV (*na něj doráží je bodne jej*).

KAPITÁN (*sklesne*).

Pokřik husitských bojovníků.

VÁCLAV (*s mečem v ruce sejde dolů se svým lidem*).
Co tu máš, Mikáte.

MIKÁT. Panské zrádce.

VÁCLAV (*k Petrovi Strážnickému, jenž stojí mezi dvěma cepníky u zaraženého do sněhu meče*). Otče! Ty! A ten?
(*Shýbne se k Lhotskému.*) Lhotský! Ó, psi té věrnosti!
A kde ta šelma ryšavá, kde je král! Tomu jsem přísahal pomstu za sebe i za tebe.

STRÁŽNICKÝ. Před chvílkou odtud ujel. A co se mnou, synu? Já zhřešil –

VÁCLAV. A trpěls, vím. Otcí ruku podávám, ale pána strany Sigmundovy bude soudit Žižka sám. K němu tě odvedou, já musím dál.

STRÁŽNICKÝ. Přej mně můj meč, prosím tebe, i bratři, vás a vezměte mne s sebou.

VÁCLAV. Do boje?

STRÁŽNICKÝ. Do boje. Ať odpykám, ať krevi smeju svou vinu, aby odpustil mně bůh a všichni věrní. A vrátím-li se, Žižka ať mne soudí!

VÁCLAV. Otče! (*Obrátí se k Mikátovi a k ostatním prosebně.*) Bratři!

MIKÁT (*vytrhne meč a dá jej Václavovi*).

VÁCLAV (*dá meč Strážnickému*). Pojď, otče, pojď po mém boku za tou šelmou krvavou. (*Věll.*) Dál! (*Odkvapí.*)

STRÁŽNICKÝ (*s ním a Václavův houf na levo*).
CEPNÍCI (*zazpívají, chvátajíce na levo*).

„Bůh náš pán!“ zkřikněte!
Bijte, zabijte,
žádného neživte!

Okamžik jeviště prázdné. Svítí plný měsíc.

KAPITÁN KUMÁNSKÝ (*se sbírá, vstává s šavlí v ruce*).
Kont Ji – ří – stál. (*Stojí, opíraje se o strom, bledý, umí-
raje.*) Také se – tě – smrti, ne–lekám – Stojím –
(*Umře.*) (*Za scénou v pravo z daleka.*)

– – proti tomu králi babylonskému,
ježtož hrozí městu Jerusalemskému – –

PROMĚNA.

V Žižkově stanu před Německým Brodem.

Výstup 1.

ŽIŽKA, LAUDÁT.

ŽIŽKA (*sedě na kované trubě*). Laudáte, napsal jsi list Třeboňským?

LAUDÁT (*píše u polního stolku*). Napsal a Rybkovi jej odevzdal.

ŽIŽKA. A bratřím na Tábor?

LAUDÁT. Těm právě oznamuju, že Sigmund král a páni před námi běželi od Hor Kuten až sem k Brodu a že král se v Brodě jenom stavil a hned té noci dále jel, zanechav v městě posádku.

ŽIŽKA (*v radostnějšíh bnutí mysli*). A hned té noci dále jel – A tak hned se nevrátí a neodvází se na české království. (*Vstane.*) Zatím pak (*zamyslí se*).

LAUDÁT. A to jsem napsal: (*Čte.*) – A bratr Žižka kázal ráno po mších k městu šturmovati a Německého Brodu dobyl –

ŽIŽKA (*živě*). A to jim napiš, že teď bude volná cesta k nim na Tábor, že k nim přijedeme na pomoc proti panu z Rožmberka. Pak (*víc před sebe*) až ztepeme Rožmberka, potáhneme s pomocí boží na Moravu a snad i do Uher, vyhledat tu šelmu krvavou, a pak – ó, Bože, dej, bych v tom byl sluhou tvým a dílo dokonal a uviděl pravdu boží vítězíci a tuto

korunu bezpečnu a zachráněnu. (*Pomlčev, pak klidným hlasem.*) Píšeš-li, Laudáte.

LAUDÁT. Píšu.

Výstup 2.

ROHÁČ Z DUBÉ, PŘEDEŠLÍ.

ROHÁČ (*vcházaje*). Já jsem, bratře, Roháč.

ŽIŽKA. Co zajatí.

ROHÁČ. Je jich množství veliké. Kuneš přivede urozené sem. A kořist jaká! Uhři nechali jen před městem přes pět set vozů plných, natlačených.

ŽIŽKA. Slyšel jsem. Jak je mnoho našich raněných.

ROHÁČ. Dost. Město se tvrdě bránilo, měšťané i posádka. Tu vedl ten Polák, pan z Garbova. Je také v zajetí. Ale naši a Pražané si vedli mužsky a také mladý Strážnický i starý. Ten je zraněn.

ŽIŽKA (*přísně*). Však měl smývat velkou vinu. (*Vzpomene si.*) Pan z Garbova pravíš a v posádce Sigmundově? Toho jsem v Polsku znal.

ROHÁČ. Přijel k uherskému králi jako vyslanec, aby smluvil svatební smlouvu mezi polským králem a vdovou po nebožtíku králi Václavovi. Nu, nevěstu teď nepřiveze. Ale s tebou, bratře Žižko, by rád mluvil. Žádal mne, aby mohl sám, mezi čtyřma očima s tebou pojednat.

ŽIŽKA. Co by chtěl – (*Okamžitě přemýšlí.*) Byl statečný muž i dvořenín – (*Pojednou.*) Pusť ho. Však bez

toho teď budeme s Polskem zase jednat o krále. A bude teď jiné jednání.

ROHÁČ. Myslíš?

ZIŽKA. Když Sigmund utekl s takovou hanbou a tak je oslaben, nebude se polský král na něj tak ohlížet.

ROHÁČ. Tedy chceš krále a z Polska.

ZIŽKA. Ci víš o někom v Čechách?

ROHÁČ. Buď bohu žel, že o nikom.

ZIŽKA. Nebo je ti král slovenského jazyka proti mysli –

ROHÁČ (*popuzen*). Tak! Mně! Já že bych Němce chtěl! Ale co řeknou bratři táborští – Ti krále nechtějí.

ZIŽKA. V tom nejsem s nimi za jedno.

ROHÁČ. Rozhněváš si je.

ZIŽKA. Koho! Snad šíleného kněze Antocha nebo Korandu, kteří míní, že plní zákon boží, když mně lají pláteníků a sami jsou bez plátna, bez komže jako ševci. K vůli takovým bych měl odpudit velkou obec Pražanů a jejich města? A právě teď, kdy věrně jsou s námi a bojují za jeden muž? Teď, kdy s nimi možná potříť uherského krále a jeho přátele?

ROHÁČ. Já těm mistrům fistrům pražským nevěřím – Co bude zítra.

ZIŽKA. Vytrhneme na Rožmberka.

ROHÁČ. Co s městem.

ZIŽKA (*tvrdě*). Zapalte je! Stáliť měšťané proti nám a bili do nás. Město zapalte, ale ženy, děti ať vyvedou, těch šetřete!

ROHÁČ. Již jdu. (*Odchází. V tom vstupují Pražané do Žižkova stanu. Roháč stane u vchodu, hledí na ně nedůvěřivě, pak odejde.*)

Výstup 3.

SIMON OD BÍLÉHO LVA, JAKUB HELMĚŘ,
PROKOP ZÁVADA, PŘEDEŠLÍ.

LAUDÁT (*sedě u stolu, kdež psal, oznamuje*). Bratře Žižko, přišel Simon od bílého lva, Jakub helměř, ZÁVADA. – a Prokop Závada.

ŽIŽKA. Vítejte, milí Pražané. (*Tiskne jim ruku.*) Rád bych všem Pražanům ruku podal, že tak udatně se bili těchto dní.

SIMON. Naši pobrali tři nepřátelské korouhve.

ŽIŽKA. Za to budou na rytíře pasování. Dnes se všichni radujme. Nejprvé bohu poděkujeme a hned pak potáhneme dále na Rožmberka.

SIMON. Bratře Žižko, my nepotáhneme.

ŽIŽKA. Proč!

SIMON. Musíme se vrátit do Prahy. Chystají se tam nové bouřky.

ŽIŽKA. Bouřky! Teď, když jsme potřebovali ukrutného nepřítele, teď abychom sebe potírali?! Teď, kdybychom mohli dokonati své dílo? Rožmberka potřeme, pak na Moravu vy i já s bratřími. Morava musí být naše a zůstat nám. Tak jsem se v srdci těšil a bohu se modlil – (*Vřejeji.*) Bratři!

Pomlka.

ŽIŽKA (*když nedošel ohlasu, chmurně*). Co se u vás děje.

ZÁVADA. Kněz Jan Želivský –

JAKUB. Právě přijel náš posel z Prahy.

ŽIŽKA. Od koho.

ZÁVADA. Od Alše, bývalého rychtáře.

ŽIŽKA. Tenť je Želivského nepřítel.

ŠIMON. Ano, protiví se jeho vládě jako my.

ŽIŽKA. Co zas učinil Želivský.

ŠIMON. Ve všem jedná proti mysli usedlých měšťanů.

JAKUB. Nebývalé novoty ve víře dopouští.

ZÁVADA. Nejvíc tiskne mistry kolleje. Chce, ať vydají svá privilegia, ať na rathouz je odvedou, tam že jim je přehlédnou. To jest on, kněžek smělý.

ŠIMON. Dokud on povládne, nebude pokoje a nebude možná jednání s Polskem o krále. A ty přece krále chceš a řád i kázeň.

ŽIŽKA. Chci dobrého krále rád poslouchati a ve všech řádných věcech jemu býti věrně pomocen. Ale pravda-li vše, co vám Aleš vzkázal.

ZÁVADA. Zeptej se Želivského.

JAKUB. Je tu.

ŽIŽKA. Co!

JAKUB. Z Prahy tajně se vydal, ale Alšův posel, když sem dojížděl, jej stihl. Želivský jde jistě k tobě.

ZÁVADA. Ještě žalovat!

ŽIŽKA. I vy žalujete. Vyslechnu jej jako vás a budu ho žádati tak jako vás teď prosím, páni Pražané:

abyste všichni vespolek po dnešní den všecky hněvy a nechuti, kteréž jste mezi sebou měli, konečně odpustili, tak abyste mohli spravedlivě pateř pěti řkouce: Odpusť nám naše viny jakož i my odpouštíme – A na to, prosím vás, pamatujte, aby pro malou věc netrpěla velká a svatá. Nechtějte se dvojít i když nebezpečenství minulo. Je třeba dorazit nepřítel – Já s knězem Janem promluví –

ŠIMON. Dej bůh, aby nebylo nadarmo. (*Odejde.*)

JAKUB. } (*Odejdou.*)
ZÁVADA. }

Výstup 4.

ŽIŽKA, LAUDÁT.

ŽIŽKA. Laudáte –

LAUDÁT. Jsem tu.

ŽIŽKA. Jdi a přiveď kněze Jana, je-li v ležení.

LAUDÁT (*odejde, ale hned se vrátí*). Bratře Žižko, právě teď přivedli k stanu toho polského pána zaja-tého –

ŽIŽKA. Pana z Garbova. Ať vejde, a ty pak přiveď Želivského.

LAUDÁT (*odejde*).

Výstup 5.

ZÁVIŠE ČERNÝ Z GARBOVA. ŽIŽKA.

Z GARBOVA. Děkuju ti, žes mne vyslyšel a přijal.

ŽIŽKA. Pane z Garbova, spolu jsme stáli před dva-

nácti lety v jednom šiku u Tannenberka proti německým křižovníkům a pak, jak jsem slyšel, přimlouval jsi se v Konstancii za našeho kněze Jana svaté paměti. Toho jsem se nenadál, že se takto sejdem.

z GARBOVA. Byl jsem u krále Sigmunda jednat o nevěstu, byl jsem jeho hostem a honor rytířský kázal pomáhat mu.

ŽIŽKA. Tys udatně bojoval, on utekl.

z GARBOVA. A tys zvítězil. A jak jsi ještě jinak nad ním zvítězil!

ŽIŽKA. Jak –

z GARBOVA. Již uznává, že tě násilím je těžko přemoci, ne-li nemožná.

ŽIŽKA. Pane z Garbova, tys úmluvný a řečný, proč hladce mluvíš jako dvořenín.

z GARBOVA. Ne jako dvořenín, ale jako přítel vás Čechů. Věř, že král Sigmund již uznává, že by bylo lépe s tebou žítí v dobré vůli, míti tebe za přítele.

ŽIŽKA. Mne! A on! (*Pomlka, pak klidně, až chladně.*) Pane z Garbova, proto žádals, abys mohl se mnou mluvit sám?

z GARBOVA. Proto a též, abych ti řekl, že v rukou tvých je mír a blaho vaší země. Slyšel jsem z úst krále samého –

ŽIŽKA. Ej, jak bys jemu sloužil a nebyl vyslanec krále polského.

z GARBOVA. Věz, že můj král chce zůstat v přátelství se Sigmundem, že o ně hrubě dbá, aby jej odvrátil od našich nepřátel, německých křižovníků.

ŽIŽKA. To bude jen na chvíli. Vrána vráně oči nevykline. Naše království by vám bylo spolehlivějším přítelem. Vy a my –

z GARBOVA. Vy a my! Dva národové tak blízkým pokrevností rodu a jazyka sloučení! Ale jak se dohodnout, s kým dnes u vás jednati? Se sedláky na Táboře? S knězem Želivským v Praze? Tam už také Tábor a s Tábořem jednat nemožná. A proti vůli papeže! Však kdybyste se dohodli se Sigmundem, obzvláště ty –

ŽIŽKA. Já?!

z GARBOVA. Na tobě všechno záleží. Kdybys vedl vojsko, jež by jemu sloužilo, kdyby tvou pomocí byl uznán, ty bys vládl v jeho jménu celým královstvím –

ŽIŽKA (*vpadne*). Pane z Garbova, a honor rytířský? Zač mne máš! A ten král jaký je to člověk! Sloužiti jemu, jemu! Pane, jsem chudý zeman, ale Jidášem nebudu ani za vladařství celé české koruny. A řekni mu, až tě ze zajetí vyvadí, že hubiti jej budu až do poslední krve vylití, až zbavíme od něho naši korunu, od něho nevinně ohyzděnou a nařčenou bezprávně –

z GARBOVA. Všechno křesťanstvo proti sobě popudíte.

ŽIŽKA (*s úsměškem*). Pane, tys nabízel a sliboval; teď hrozíš. (*Přísně.*) A tu je konec. Chceš-li ještě něco.

z GARBOVA. Nechceš-li ty –

ŽIŽKA. Ne.

z GARBOVA. S bohem. (*Odejde.*)

ŽIŽKA (*vzrušen přechází*).

Výstup 6.

ŽELIVSKÝ, LAUDÁT, ŽIŽKA.

ŽELIVSKÝ. Bratře Žižko –

ŽIŽKA (*neklidně a nedost vřídne*). Tys to, kněže Jene. Jdeš pomáhat uherskému králi?

ŽELIVSKÝ. Já?! Proč?

ŽIŽKA. Za hranice král Sigmund utekl, a teď, když chceme honit dál, udeřit na pány jemu věrné a Čechy od nich očistit, Pražané mne s vojskem opouštějí, domů se chystají a jen k vůli tobě!

ŽELIVSKÝ. Žalovali na mne –

ŽIŽKA. Že zase bouříš, smíru na rathouze nedbaje.

ŽELIVSKÝ. Kážu proti vlašným a pokrytcům, a na ty přicházím žalovat, a nejvíce na pyšné mistry, kteří chtějí v městě panovat.

ŽIŽKA. A ty v panování nepolevit. Povol!

ŽELIVSKÝ. Jim? Aby oni panovali?! Není možná!

ŽIŽKA. Pokoj v Praze musí být. S Prahou boj dokonáme, jenom s její pomocí Čechy zbavíme od sluhů krále uherského. A kdo bude jednati s Prahou a s námi o krále, nebude-li tam pokoje? Ať nepanují ti mistři a jejich strana, ale ty také ne. Ať je nová správa, ať rozhodnou o ní spravedliví, kteří nejsou ani s tebou ani s nimi. Kněže Jene, rozvaž, oč běží.

ŽELIVSKÝ. I když ustoupím a noví budou zvoleni, věř, že mistři, že Aleš a jeho strana zase si najdou

branku do rathouzu, a pak běda mně. Což mně, ale běda svobodě zákona božího.

ŽIŽKA (*prudce*). Ne, pak běda jim, pak, přísahám ti, ztrestám pokrytce krutou pomstou. (*Mírněji.*) Ale neodváží se, proti nám ne.

ŽELIVSKÝ. Teď ne; ale až nebude jim třeba tvoji pomoci, nebo až si najdou jinde spolky – bratře Žižko, nedočkáš se vděku. Ať na mne jednou nevzpomeneš a neřekneš: ó žel.

ŽIŽKA. Nač co teprve bude! Ale co je – A je potřeba té země ku pokoji, již jsem řekl. Nemař dílo, odlož své – (*Vroucněji.*) Jsi kněz, hleď božího a obecního, usnadni těžký boj, promiň, odpusť pro lásku boží.

ŽELIVSKÝ. Mnoho – těžké věci žádáš – ale – proč ty bojuješ, pro to oběť přinesu. Ustoupím –

ŽIŽKA. Bratře! Ta oběť bude požehnána. Hned zítra vytrhneme k Táboru, ale přes Prahu. Až tam vše srovnáme, pak upřímo na Rožmberka. Teď bohu za vše poděkujeme.

ŽELIVSKÝ. Nechtěj, abych této chvíle s tebou šel.

Troubení v pozadí i v pravo.

ŽELIVSKÝ. Já tu zůstanu a budu se modlit, aby se splnilo, co myslíš. (*Odejde za oponu stan rozdělující.*)

Troubení. Venku šum a temná směs hlasů.

LAUDÁT (*zatím odstavil stolek*).

Výstup 7.

ROHÁČ, BUCHOVEC, LOUDA Z CHLUMČAN,
ŠIMON OD BÍLÉHO LVA, JAKUB, ZÁVADA,
PŘEDEŠLÍ.

ROHÁČ. Bratře Žižko, Kuneš přivedl zajaté a je čas pobožnosti.

ŽIŽKA. Již jdu. Jsou-li tu Pražané.

ŠIMON. Jsme tu.

ŽIŽKA. Dnes ze srdce budeme bohu děkovat i za vítězství i že odvrácena u vás bouře. Kněz Zelivský chce pro obecné dobré ustoupit a ustoupí, když i jeho nepřátelé poleví a ustoupí a bude nová správa.

ŠIMON. Tak byl by možný smír.

ŽIŽKA. O ten se již bohdá nyní smluvíte a dohodnete. A teď pojďme bohu poděkovat.

LAUDÁT (*zatím, aby bylo volněji, rozbrnul stan. Je jasný mrazivý den. Viděti plac táborový. V pravo, v levo stany a špižné vozy pod šperlochy. V pozadí řada krajních vozů, na nich „znamenité“ korouhve. Za touto řadou vozů bluboko v pozadí Německý Brod. Na krajních vozech a u nich pavézníci, cepníci, pračata, „sestry“. Asi prostřed placu, více však v pozadí úpravný, povýšený stan, nad nímž korouhev s kalichem. Na levo Pražané ve zbrani šikem pod svou korouhví. V jejich čele, prostřed šiku jejich hejtman. BZDINKA a tři mladí Pražané, každý s dobytým praporem. V pravo vojsko Žižkovo šikem pod Žižkovou korouhví. V čele KOUDELE ZE ŽITENIC, vedle něho čtyři „bratři“ se*

čtyřmi dobytými korouhvemi. Kněz s tělem Páně v proštípi, dva jiní vedle něho, všichni v komžích. Prostřed, poblíže stanu KUNEŠ z BĚLOVIC s houslem šlechtických zajatců, mezi nimiž Závíše Černý z Garbova, pan z Lichtenštejna, brabě z Hardeka. Vedle Kunše PETR STRÁŽNICKÝ z KRAVAŘ raněný a s ním jeho syn VÁCLAV.

ŽIŽKA (se svou družinou ze stanu).

VÁCLAV z KRAVAŘ (přistoupí). Bratře Žižko, jsem mladý Strážnický. Vedu ti otce, jenž bratřími zajat v zajetí s námi bojoval.

ŽIŽKA. Vrátil se k svaté pravdě a bůh je milosrdný. Pane Strážnický – (Podá mu ruku.)

STRÁŽNICKÝ (jenž byl se synem postoupil). Našel jsem pokoj svědomí a svého syna. (Odstoupí se synem v pravo.)

KUNEŠ (se zajatci). Bratře Žižko, vedu zajaté. Je tu pan Závíše z Garbova, rytíř Mrvice, Petr Vengiel, Vavřinec Borovský, Poláci.

ŽIŽKA. Žel, že se zapomněli nad slovenským jazykem.

KUNEŠ. Tu pan z Lichtenštejna, hrabě z Hardeka a pání uherští Gára, Bánffy, Szécsh a Illyésházy –

ŽIŽKA. Vzácní pánové, tím vzácnější, že vyvedou nám naše poselstvo bez práva zajaté z trenčínského vězení. Váš král se bohdá o vás brzo postará.

STRÁŽNÍ (odvedou zajaté popředím v pravo).

KUNEŠ z BĚLOVIC (zůstane v družině Žižkově).

ŽIŽKA. Přátelé Pražané a vy milí bratři, všichni jste v těchto bojích udatně bránili pravdu boží. Bůh vás

rač pozdravit. Ti z vás, kteří nepříteli korouhve po-
brali, dojdou cti rytířské.

Všichni s dobytými korouhvemi předstoupí k Žižkovi.

ŽIŽKA. Pod těmi korouhvemi, jichž jste dobyli, bu-
dete pasováni na rytíře. Ale nejprve vzdejte čest a
chválu bohu našemu, neb ukrutného nepřitele sva-
tého zákona a našeho jazyka zarmoutil, zastrašil i ro-
zehnal.

Stan v pozadí se rozhrne. Je viděti prostý oltář.

KNĚZ (*s proštípím vykročí s ostatními dvěma k oltáři
zanotovav*): „Ne nám —“

*Vojsko obou stran i na vozích a při nich ženy, pračata,
všichni vpadnou a zpívají jedním hlasem:*

— — Hospodine, ne nám,
neb což jsi ráčil, tos učinil sám,
budiž tvému jménu čest, chvála
na věky věkoma!

Prošlehne zář požáru. Německý Brod hoří.

ŽIŽKA (*veden Roháčem a Kunšem z Bělovic došel s dru-
žinou zatím k oltáři, kdež skroušeně poklekne a smekne.
Družina hejtmanská, Šimon, Jakub, Závada, Pražané kle-
čí s ním a zpívají. Ti s dobytými prapory, kteří šli po obou
stranách, kleknou také zpívajíce.*)

ZELIVSKÝ (*když začali zpívat, vystoupí, bledí zasmušile
na Žižku*). Jak se ti, bratře Žižko, odmění! —

OSOBY

čtvrtého jednání.

JAN ŽIŽKA Z TROCNOVA A Z KALICHU.	
KATEŘINA, jeho dcera.	
JAN ROHÁČ Z DUBÉ,	} hejtmané v Žižkově vojsku.
KUNEŠ Z BĚLOVIC,	
LAUDÁT, Žižkův písař.	
ČENĚK Z VARTENBERKA,	} páni strany pod jednou.
JAN CHUDOBA Z RALSKA,	
JAN MĚSTECKÝ Z OPOČNA,	
VILÉM KOSTKA Z POSTUPIC,	} rytíři strany pod obojí.
HLAS Z KAMENICE,	
M. KŘIŠŤAN Z PRACHATIC.	
JAN ROKYCANA, kněz.	
ŠIMON OD BÍLÉHO LVA.	} Pražští měšťané.
VANĚK řečený PIVO.	
PROKOP ZÁVADA.	
HRDOŇKA.	
ŠILINK.	
HEDVIKA.	
PAVEL Z DOMU RYCHTÁŘOVA.	
PAVEL, posel z Hradce nad Labem.	
VRAH.	

Děj na radnici staroměstské a v moravské vesnici
v ležení Žižkově r. 1423.

JEDNÁNÍ ČTVRTÉ.

Síň na Staroměstské radnici jako v druhém jednání. Je večer.
Na stole u stěny hoří svíce v dvouramenném svícnu.

Výstup 1.

ZÁVADA, M. KŘIŠŤAN.

ZÁVADA (*zamyslen opírá se o zábradlí*).

M. KŘIŠŤAN (*za chvíli nahlédne dveřmi*). To jsi ty, milý Závado a sám?

ZÁVADA. Sám; dosud nikdo nepřišel. Páni přijeli?

KŘIŠŤAN (*vejde, zůstane však u dveří, jež nechal pootevřené*). Přijeli a jsou již tu na rathouze. Zadní bran-kou jsem je šťastně uvedl a nic se nestalo, nikdo si nás nevšiml.

ZÁVADA. Kdo přijel z Římanů?

KŘIŠŤAN. Jak jsme písemně sjednali: pan z Vartenberka, pan Chudoba z Ralska a –

ZÁVADA (*překvapen*). Ještě někdo?

KŘIŠŤAN. Pan Městecký z Opočna se k nim přidal, toho jsem se nenadál.

ZÁVADA (*žasna*). Městecký?! Ten mordíř kališníků? To je, mistře, zle.

KŘIŠŤAN. Je to chyba a bylo by líp, kdyby byl zůstal, ale když přijel – Ticho! (*Naslouchá.*) Slyším kroky. Musím k pánům.

ZÁVADA. Kde jsou?

KŘIŠŤAN. S Kostkou a Hlasem v jizbě přes chodbu. (*Odejde.*)

Výstup 2.

VANĚK PIVO, ZÁVADA.

ZÁVADA (*jde k oknu, hledí ven, obrátí se pak, když vejde*)

VANĚK. Závado, ty sám a skoro po tmě?

ZÁVADA (*ukáže k radní světnici*). Schůze bude tam.

VANĚK. Byly cedule po všech starších rozeslány?

ZÁVADA. Ne, jen po některých, na první úradu; a také Rokycanovi.

VANĚK (*štiplavě*). Mistru Křišťanovi rozumí se také.

ZÁVADA. Ne, ale přijde.

VANĚK. Jeť schůze jistě z jeho vůle.

ZÁVADA. Je; přijde a přivede pány.

VANĚK. Pány?! Pod obojí.

ZÁVADA. Pod jednou. Pana z Vartenberka, pana Chudobu a – (*váhá*) Městeckého.

VANĚK (*prudce*). To není možná, ne! Ten krví umákaný Městecký a sem?! Na to nás zvete, proto tak tajná a tajená schůze? Co chystá mistr Křišťan! Něco chystá. Snad četl ve hvězdách, teď že jeho chvíle. Želivského si odklidil.

ZÁVADA. On ne!

VANĚK. Tak vy za něj!

ZÁVADA. Ty mluv! Ty sedě v trenčínské věži neviděls, co se tu dalo. Tobě bylo v uherském vězení líp nežli tady nám ve věčném strachu a v ustavičných bouřkách, kdy každou chvíli zvonili k šturmu, kdy člověk se neustále bál, že začnou sekat rathouzká

vrata, plechy olupovat, že okny, střechou se tam budou dobývat. Nebylo jistoty, dokud žil Želivský. Z rathouzu sic ustoupil, ale chátrou vládl jako dřív a dál vše činil mistrům na příkoř. A krále si nepřál. A běželo o krále, aby nastal v zemi řád, běželo o to, aby litevský kníže přijal naši korunu.

VANĚK. Proto jste sráželi hlavy svým lidem a nejprvé knězi Želivskému.

ZÁVADA. Kdo! Aleš rychtář.

VANĚK. Ó, té zášti! Vždyť mohl vědět, že sám to zase hlavou zaplatí. A nač to všechno krve prolítí. Krále zas nemáme. Korybut pryč; sotva z Polska přišel a začal vládnouti, již domů zavolán – m. Křišťanovi vhod.

ZÁVADA. Proč!

VANĚK. Že ne! Sigmunda chce nám sem uvést.

ZÁVADA. Ne!

VANĚK. Tys mistrův, ale rozumíš, kam bije. On a mistři z kolleje chtějí se s pány pod jednou dohodnout a skrze ně pak se Sigmundem. A má z pekla štěstí. Želivský na věky odklizen Korybut pryč a ten, jenž jediný mu ještě v cestě stál, Žižka, ten daleko, kdes na Moravě bije věrné uherského krále nebo již na Uhry samé udeřil. Ó, mistr Křišťan čte chytře ve hvězdách, v pravou chvíli začíná.

ZÁVADA. V pravou chvíli se stará. Celý svět je proti nám.

VANĚK. Celý svět! Uherský král a korferšti tak jako dřív.

ZÁVADA. A danský král s vojskem přes moře se na nás plaví. I polský král pole na nás sbírá i sám veliký kníže litevský – náš král zvolený a dožádaný – haha – Poláci! Jaké na ně spolehnoutí.

VANĚK. Žádné, jako na Sigmunda.

Výstup 3.

ŠILINK, HRDOŇKA, PŘEDEŠLÍ.

HRDOŇKA (*vchází*). Soli si, bratři, nakupte, soli! Máte-li dost soli. Bečky soli sobě kupte, plný sklep!

VANĚK. Co je se solí.

HRDOŇKA. Jen soli, souscdé, jen soli, neboť brzo nebude v celé Praze špetka soli, v celé Praze, po vši české zemi, po vši koruně ani špetka soli a bude pečeně neslaná a jícha neslaná i všecka krmč.

ZÁVADA. Co blázníš, Hrdoňko!

HRDOŇKA. Ne já, já neblázním, ale neslané bláznovství oznamuju; teď právě přišlo z Vlach, ze Sieny města.

ZÁVADA. Od koncilia!

HRDOŇKA. Ano, koncilium v Sieně chce nám zasolit a proto běře nám i sůl.

Výstup 4.

ŠIMON, ROKYCANA, HEDVIKA, PAVEL Z DOMU
RYCHTÁŘOVA, PŘEDEŠLÍ.

ŠIMON (*vchází zaslechl poslední slova*). Ano sůl a všecko. Nikdo z celého křesťanstva nemá a nesmí

nám Čechům nic prodat, ani sůl ani koření, ani prach, zbraně, nic, cožkoliv jest.

ROKYCANA. Již bulla na to vydána. Kdo by nám prodal, bude klatbou stížen i jeho rod až do druhého kolena.

HEDVIKA (*malomyslně*). Od celého světa jsme odloučeni jako prašiví. Ta klatba všechny zastraší.

HRDOŇKA. Tebe, již, Hedviko, zastrašila. Jen se jí tak neboj! Suken si koupíš i soli.

ŠIMON. Slyšeli jsme horší klatby, před dvěma léty, jen si vzpomeňte, když na nás pozdvihli kříž.

ROKYCANA. Když znamení kříže, kterýmž jsme vykoupeni k pokoji věčnému, k mordům požívati veleli a všem, kohož z Čechů a Moravanů zabijí, rozhřešení dávali a hříchů prázdný činili jako dítě po křtu očištěné.

HRDOŇKA. Nač nás sem volají a tajně?

ZÁVADA. Abyste jednali.

ŠIMON. Zde?

ZÁVADA (*ukáže*). V radní světnici.

VANĚK. Budeme-li jen jednat. Abyste sousedé věděli, s kým máme jednat. S pány pod jednou.

ZÁVADA (*kvapně*). I pod obojí. Poradit se, jak staviti ty hrůzy, jak konec učinit pálení a krve prolévání, aby ty neřády v řád, bouře v poklid a svornost byly uvedeny.

VANĚK (*ostře*). Proto si sem m. Křišťan pozval pana Městeckého z Opočna, toho loupežníka.

ZÁVADA. Oho! Mistr ho nezval.

VANĚK. Ale je tu, a je loupežník. Před sedmi, osmi

léty vydrancoval klášter v Opatovicích, poklad chtěl tam uloupit, opata na smrt umučil.

ROKYCANA. A jak Sigmundovi králi věrně sloužil!

VANĚK. A s Němci kutnohorskými metal naše lidi do šachet. Sta, sta jich utratil a sta jich v Chotěboři vehnal do stodol a upálil. Sta, pravím, sta, bratři! Jděte na rynek k pranýři, tam jest jeho korouhev přibita, sami jste ji tam přibili, když jste se třásli zlostí a lítostí nad jeho zločiny. A teď s ním máme jednat o spolek a jednotu? Jednejte, já nebudu!

Výstup 5.

M. KŘIŠŤAN, PŘEDEŠLÍ.

KŘIŠŤAN. Již víte, páni sousedé, že o to jde, abychom se s pány smluvili o budoucí sněm.

VANĚK. S panem Městeckým!

KŘIŠŤAN. Chceme mír v zemi, proto také mír s pány. Pro jednoho z nich nebudeme bořit dílo. Chceme věc velikou a tu je třeba leccos zapomenout.

VANĚK. Kdo může! Ale já jako věrný Pražan nezapomenu, že nám Žižka Prahu zachránil, Prahu a všecko království, a mne a všechno poselství vysvobodil z trenčínských žalářů. (*Náhle.*) Proč nečekáte, až se Žižka z Uher vrátí.

KŘIŠŤAN. Čas kvapí a nebezpečnoství se valí jako moře. Jsme opuštěni v celém křesťanstvu.

ROKYCANA. M. Hus stál samojediný proti celému sboru v Konstancii.

ŠIMON. Tolikrát jsme již zvítězili!

KŘIŠŤAN. A snad zvítězíme zas, bůh to dej, ale nebudou-li ta vítězství naší porážkou? Jak to dlouho vydržíme? Co země? Nezhyne-li a Praha sama netrpí-li nejvíc? Kdys královská – čím je teď?

ŠIMON (*zkoumavě*). Tyť tedy, mistře, chtěl bys Sigmunda –

KŘIŠŤAN. Ať vyznám: kdyby nám stvrdil artykule – Ale o to nyní nejednáme, nýbrž o jednotu s pány a rytíři, abychom s nimi zvolili správce a hauptmany této zemi, aby přestaly bouřky a nekázeň.

VANĚK. S tím začnete a na konec pokleknete před uherským králem, a veta bude po svobodě slova Božího i naší.

KŘIŠŤAN. Nebouři napřed. Popřejte pánům sluchu, jen je vyslechněte a pak rozhodněte. Jen slyšet, jen s nimi promluvit –

ŠIMON. Bratrstvo táborské jste nepozvali.

KŘIŠŤAN. Bude vyzváno, dohodneme-li se s pány, aby přistoupilo.

VANĚK. Oh, toť tolik, jako udeřit je v tvář.

ŠIMON. A kdyby Žižka nesvolil.

VANĚK. A on nesvolí.

KŘIŠŤAN. Bude nám toho žel, ale obecné dobré je nade vše.

VANĚK. A proč bojuje Žižka? Pro své dobré, pro svůj zisk?

ŠIMON (*na rozpacích*). Žižkovi jste měli oznámit.

KŘIŠŤAN. Teď, když ztepal pány u Hořic? A kdyby

toho nebylo: kam za ním poslat? A Žižka – co bych váhal říci: Táboři jsou jeho srdci blíží. A s Táboři teď jednat –

VANĚK. Jen to řekni, mistře, na plno: s pány chcete proti Táborům a tím proti Žižkovi.

ŠIMON. Mám strach z nových bojů.

KŘIŠŤAN. Smíříme-li se s pány? Nebudeme-li silnější nežli kdy jindy? Nebude zas Praha Prahou? Teď ji chtějí ti šílení mít na roveň Zatci, Písku i Táboru sotva založenému, starou královskou Prahu!

PAVEL. } To je pravda.

HEDVIKA. } Tak je, tak.

KŘIŠŤAN. O boj nejde, ale o mír, a protože vás prosím, páni sousedé, neodmítejte ruky podávané pro dobré země, pro dobré Prahy; promluvte s pány, užíjte chvíle a nebežte si na svědomí –

HEDVIKA. Když páni sami přijeli.

ZÁVADA. K ničemu se proto nezavážeme.

HRDOŇKA. } To je pravda.

ŠILINK. }

PAVEL. Pojednat jen, promluvit – Pojdte!

VANĚK. Pamatujte na Žižku! (*Má se k odchodu.*)
A proč jsme ten boj začali –

ŠIMON (*k Vaněkovi*). Právě proto zůstaň. Můžeš bránit –

ROKYCANA. Zůstaň na stráži a lépe posloužíš.

VANĚK. Ne; já nejednám s pány, kteří byli s námi a pak přísahali uherskému králi a znovu lezou k nám. Proč? Co obmýšlí? Ne – já s Městeckými nejednám.

KŘIŠŤAN. Alespoň nebouří!

VANĚK. Jiný bude proti vám bouřit, silnější, až se Praha otřese. (*Odejde.*)

Výstup 6.

PŘEDEŠLÍ bez VAŇKA PIVA.

M. KŘIŠŤAN. Páni sousedé, nedbejte. Chcete s pány promluvit? Jen promluvit –

ŠILINK. } Promluvíme.
HEDVIKA. }

PAVEL. Pojdme tedy. (*Odecházejí do radní světnice.*)

KŘIŠŤAN. Já pány přivedu. (*Odejde hlavními dveřmi.*)

HRDOŇKA } (*jdou za ostatními do radní světnice.*)
ZÁVADA }

SIMON (*pod schůdky k Rokycanovi*). Kněže Rokycano, mně nohy váznou. Věř, na Žižku pořád myslím.

ROKYCANA. Já také. Ale musíme tam na stráž. (*Oba odejdou do radní světnice.*)

Okamžik jeviště prázdné.

Výstup 7.

CENĚK z VARTENBERKA, CHUDOBA z RALSKA, JAN MĚSTECKÝ z OPOČNA (*všichni v pláštích*), KOSTKA z POSTUPIC, HLAS z KAMENICE, m. KŘIŠŤAN.

KOSTKA (*vstupuje první*). Sem, pánové. Tady (*ukazuje na radní světnici*) nás čekají.

z VARTENBERKA (*vstupuje*). By pán bůh tomu kroku požehnal, ať smluvíme tu, čeho je třeba, nežli země zahyne od zuřivých chlapů a šílených kněží. (*Jde za Kostkou do radní světnice a zůstane s ním na schůdkách stát.*)

HLAS Z KAMENICE (*za nimi*).

MĚSTECKÝ (*zastaví Křišťana, jenž vešel poslední*). Učený mistře, tak tady odsoudili toho sběhlého mniška Želivského.

KŘIŠŤAN. Tady, pane Městecký. Tady (*ukáže na lavici*) seděl naposled a tady za stolem u dveří se vyzpovídal knězi Vilémovi.

MĚSTECKÝ (*s pošklebkem*). Vlk vlku –

KŘIŠŤAN. Pak jej vedli před ostatními jeho strany dolů na dvůr a tam jej stáli u studnice. Už prý ani slova neřekl, jen když odtud vycházel, sepnuv ruce, děkoval bohu, že mu dal od svých trpěti –

MĚSTECKÝ (*se tvrdě zasměje*). Pýcha ďábelská! A rovnou jel do pekel.

KŘIŠŤAN. Však prosím, páni, nač těch černých stínů. Želivský už nepřekáží.

Kostka

z VARTENBERKA

HLAS Z KAMENICE

} (*vejdou do radní světnice*).

KŘIŠŤAN (*zůstane u její dveří*).

CHUDOBA z RALSKA (*k Městeckému pod schody*). Věru, ten mnich už nepřekáží; ale někdo jiný.

MĚSTECKÝ. Kdo.

CHUDOBA. Žížka.

MĚSTECKÝ. Už také ne.

CHUDOBA (*žasne*). Jak že!

MĚSTECKÝ. Já se o něj postaral.

KŘIŠŤAN (*jenž dychtivě ve velkém napjetí naslouchal, trhne sebou na tato slova a kvapně, jako by prchal, vejde do radní světnice*).

MĚSTECKÝ (*ušklíbne se, ukáže za ním*). Vidiš jak utíká? Má strach, nechce slyšet, ale oddechne si ta partéka, až uslyší. (*K Chudobovi.*) Spolehlivý můj člověk jel za Žižkou a teď už je v jeho ležení. Tam čeká na vhodnou chvíli, rozumíš – To věz a směj se v duchu, budou-li nás ti kramáři tam Žižkou uhánět. Žižky snad už není, a je-li, za krátko nebude. Ale nám již nepřekáží. Pojď! (*Vstoupí do radní světnice.*)

CHUDOBA (*za ním*).

Opona.

PROMĚNA.

Selská jizba roubená bez obrázků o hrubém stole v pravo v popředí. V pozadí v pravo nenatřená postel. V pozadí dvě nízká okna zavřená okenicí. Na levo dveře, v rohu na levo v pozadí pec bez kamen. U stěny lavice. U postele kovaná truhlice jako byla v III. jednání. Na stole hoří voskovice v železném svícnu.

Výstup 1.

VRAH, pak KATEŘINA.

VRAH (*upravuje postel, chystaje na ni medvědí koži a kožich na přikrytí. Slyšeti temné bubnování, pak zatroubení. Vrah chvatně oddělá okenici, otevře okno blanou zádělané. Měsíční noc. Viděti přecházející vojíny Žižkovy beze zbraně i v lebkách. Několik s pavezami a v lebkách se mihne kolem, i „sestry“. V tom se ozve venku poblíže chalupy volání*):

Ponůcky osadte okolo vozů a v brankách!

Volání se opakuje ale dál, temněji.

VRAH (*přivře zas okenici a vrací se k posteli*).

Venku se ozve po třetí ještě dál a ještě temněji:

Ponůcky osadte okolo vozů a v brankách!

VRAH (*zamyslí se u postele*).

KATEŘINA (*vejde*). Kde je hejtman.

VRAH. Zašel s panem Roháčem za ves ke zbytnému houfu.

KATEŘINA. A kde je Laudát, písař.

VRAH. Odešel s knězem Jírou, ale již se brzo vrátí.

KATEŘINA. Co ty tu děláš.

VRAH. Chystám ložc bratru Žižkovi.

KATEŘINA. Že ty mu steleš a ne starý Janek.

VRAH. Janek se dnes roznemohl. Naříkal si hned, když jsme přejížděli uherské hranice; dnes odpoledne již nevydržel v sedle a musil na vůz, a tu mně řekl, abych za něj hejtmanovi posloužil.

KATEŘINA. Zná-li tě můj otec.

VRAH. Jak by neznal, Janek mu o mně pověděl.

KATEŘINA. Ale tady nejsi dlouho.

VRAH. Já byl dříve v Orebském bratrstvu a skoro rok jsem ležel ve vězení na Opočně, když mne loni v šarvátce zajali lidé toho Machometa, Městeckého, té šelmy krvavé.

KATEŘINA. Kde leží Janek?

VRAH. Na voze již ne. Hejtman přikázal, aby jej uložili pod střechu, vedle v chalupě.

KATEŘINA. Podívám se k němu, a ty tedy posluž a ustel dobře. (*Odejde.*)

Výstup 2.

VRAH.

VRAH (*hledí za ní, pak bez přetvářky*). Ustelu, dobře ustelu. Však jsem se načekał a načíhal. Ustelu, dobře ustelu, do hlubokého lůžka. (*Naslouchá, pak rychle postaví se k loži.*)

Výstup 3.

ZIŽKA, ROHÁČ z DUBÉ, PŘEDEŠLÝ.

ROHÁČ (*uváděje Žižku*). Tak tu jsi doma, bratře. Všecko se stane, jak jsi přikázal. Tedy nejprve na Boskovice.

ZIŽKA. A pak na Letovice. Čas je ztrestat i Všemberu i pana z Lomnice, ty dva pevné sloupy Sigmundovy. A od Letovic pak po hranicích dál a nejdříve k Příbyslavi, na tu se dávno chystám, tať se drží také našich nepřátel. (*Pomlka.*) Je tu někdo?

VRAH. Já, Mikeš, jenž slouží za Janka.

ZIŽKA. Kde je Laudát.

VRAH. Odešel s knězem Jírou.

ZIŽKA (*k Roháčovi*). Snad už má zprávy od posádky v Jevíčku, snad jim tam došlo něco z Čech.

ROHÁČ. Také se již nemohu dočkat. Co se tam asi děje.

ZIŽKA. Mikši, byl tu nějaký posel?

VRAH. Co já tu jsem, nebyl.

ROHÁČ. Počkám, až Laudát přijde.

ZIŽKA. Nečekej, jen jdi, bratře, a odpočiň si. Časně, ještě za tmy bude vzhůru voláno. (*Usedne na postel.*) Léta, léta, bratře Roháči. Již je cítím. A ještě tolik díla!

ROHÁČ. Však je bohdá dokonáš. Tedy dobrou noc!

ZIŽKA. Dobrou noc. A kdyby hlídky něco donesly, hned mne zbudte.

ROHÁČ. Zbudíme; ale dnes, doufám, bude tichá noc. Spi klidně. (*Odejde.*)

Výstup 4.

ŽIŽKA, VRAH, PAK KATEŘINA.

ŽIŽKA. Jsi-li tu, Mikši.

VRAH. Jsem.

ŽIŽKA. Má dcera tu nebyla?

VRAH. Byla; šla navštívit Janka; snad ještě přijde.

A tu již přichází.

KATEŘINA. Dobrý večer, milý otče.

ŽIŽKA. Jak je Jankovi.

KATEŘINA. Ó, hrubě líp. K večeru se mu náhle uvolnilo. Ráno chce věrný staroch zase k tobě.

VRAH (*jenž napjatě naslouchal, trbne sebou*).

ŽIŽKA. To hrubě rád slyším. A jak je tvému muži –

KATEŘINA. Také líp. Sic ten Uher začal hluboko, ale rána se rychle hojí. Ale Ondřeji se stýská. Rád by zas už na koně.

ŽIŽKA. Věřím, věřím. Jdi k němu, Kateřino, ať není sám. Pozdravuj ho a že zítra přijdu, hned po ránu jako dnes.

KATEŘINA. Ale mám ti, pane otče, ještě ze sv. písma čísti.

ŽIŽKA. Dnes ti to slevím. Laudát už brzo přijde a přečte mně za tebe.

VRAH (*skromně*). Já bych ti také čtl.

ŽIŽKA. Umíš-li.

VRAH. Dobře umím.

ŽIŽKA (*vyndav z váčku klíč, podá jej Kateřině*). Dej mu bibli.

KATEŘINA (*otevře kovanou truhlu, vyndá z ní bibli a položí na stůl*). Tu je. (*Stoupí k Žižkovi.*) Když mne tedy propouštíš, půjdu k Ondřeji. (*Přistoupí až k Žižkovi.*) Pantatičku, abys dobře spal. (*Pobládí jej.*) Dobrou noc. (*Odejde.*)

ŽIŽKA. Dobrou noc, milá Kateřino.

Výstup 5.

ŽIŽKA, VRAH.

VRAH (*jak zašla Kateřina, vyjde za ní na síň zavřít dvěře*).

ŽIŽKA (*odepjav palcát od pasu, položí jej vedle sebe na ložce*). Mikši! Mikši!

VRAH (*vchází*). Hned.

ŽIŽKA. Byls venku, zavřels dvěře. Nač.

VRAH (*stoje u dveří*). Ne, já jenom přivřel, aby vítr síní nefučel. (*Jda ke stolu vytáhne z nožny u pasu dlouhý nůž; došed stolu, stane váhaje, má-li zrovna bodnouti.*)

ŽIŽKA. Co děláš, čti!

VRAH (*bezděky poslechne, drže obnažený nůž v ruce*). Kde mám čísti.

ŽIŽKA. Kde je založeno.

VRAH (*podle šůrky rozevře bibli, nahlédne, bezděky si odkašle a čte*). „Mluvil pak Saul k Jonatovi synu svému a ke všechněm služebníkům svým, aby zamordovali Davida.“ (*Zarazí se, ruka s nožem spočívající na písmu, kterou již zvedal, klesne zase na bibli. Plaše poblédne na Žižku.*)

ZIŽKA (*sedí na posteli máje ruce sepjaty, s pochýlenou hlavou; jakmile vrah tak z nenadání ustane, pozvedne ji*).
VRAH (*začne rychleji čísti*). Ale Jonata miloval Davida velmi. I oznámil to Jonata Davidovi fka:

(*Vzhlédne na Žižku.*)

ZIŽKA (*zas pobožně naslouchá*).

VRAH (*čte*): „Usiluje Saul otec můj, aby tě zabil, (*opakuje*) aby tě zabil.“ (*Čte již patrně vzrušen a roztržitě.*) „Protož nyní šetři se, prosím, až do jitra – a – usadě se – v skrytě – schovej se –

ZIŽKA (*obrátil se po něm*). Jak to čteš pojednou. Nač myslíš při slově božím –

VRAH (*odbodlav se vyskočí*). Ty že se již neschováš. (*Zene se po Žižkovi porazí židli.*)

ZIŽKA (*na jeho vykřiknutí hmatá po palcátu, chopí se ho a prudce se vztyčí. Vzrušeně, ale pevně*). To-li tvá ochota! Na mě nevidomého – Ale pojd, roztřepím ti hlavu jako tomu nevěrnému knězi u Strachova dvora –

VRAH (*zaražen váhá, pak se překrčí a chce lživě skočit na Žižku*).

ZIŽKA. Slyším tě, šelmo! (*Máchně, udeří palcátem vraba v tom, jak po něm skočí. Nůž vypadne vrahovi z ruky, ruka mu visí přeražena.*)

VRAH (*zaúpěv, zapotácí se, pak sotva se drže na nohou prchá z jižby*).

ZIŽKA (*palcát v ruce, volá velitelsky*). Bratři! Kde jste kdo!

Venku hluk.

ZIŽKA (*naslouchá*). Bratři!

Výstup 6.

ROHÁČ, KUNEŠ z BĚLOVIC, ŽIŽKA.

(Venku šum hlasů, které se pak vzdálí.)

ROHÁČ } (*kvapně*). } Bratře Žižko, sláva bohu!
KUNEŠ } } Šťastně jsi vyvázl.

ŽIŽKA. Jak že již víte!

KUNEŠ. I to, kdo tě chtěl zavraždit.

ROHÁČ. Raniž pán psotným nežitem tu opočenskou šelmu!

ŽIŽKA (*žasna*). Koho!

ROHÁČ. Městeckého. Ten najal vraha.

ŽIŽKA. Tedy nebyl z bratří. Ó, jak jsem rád! Ale jak víte –

ROHÁČ. Před chvílí přijel rychlý posel z Hradce nad Labem. Ten se tu u chalupy potkal s Laudátem a když se naléhavě po tobě dotazoval, že běží o tvé hrdlo, vedl jej Laudát přímo za tebou ke zbytnému houfu.

KUNEŠ. Ale minuli se s tebou a zastali jen nás.

ŽIŽKA. Kde je ten posel – a ten vrah –

KUNEŠ. Ten odtud utíkáje padl od tvé rány na síni, zrovna na prahu. V tom my jsme dorazili chvátající za tebou a posel hradecký, jak shlédl toho na prahu, zkřikl: Toť ten najatý vrah!

ROHÁČ. Mikát Brada dal vraha zatím u vozu uvázat. Šelma bolestí se jen svíjí.

Výstup 7.

LAUDÁT, PAVEL POSEL V KUKLE NA HLAVĚ,
PŘEDEŠLÍ.

LAUDÁT (*vezme Žižku za ruku, pohnutě*). Bratře Žižko! Ó, co by bylo bez tebe!

ŽIŽKA. Laudáte, kde máš posla Hradeckých.

PAVEL. Tu jsem, bratře Žižko. Dnem i nocí jsem jel, letěl, koně bodal, a přece jsem přijel málem pozdě. Nejhuř bylo, že jsem nevěděl, kde na jisto tě hledat. Až v Jevíčku ve vaší posádce mně řekli.

LAUDÁT. A tu ten list, jež přinesl. (*Čte:*) Pán bůh všemohoucí rač býti s tebou, se všemi bratřími věrnými. Bratře Žižko, i bratři naši nejmilejší! Věz, že jsme jednoho strany Opočenských jali vězně dosti znamenitého, kterýž jest nás zpravil, že již jeden jest s tebou u vojště, kterýž tě má zamordovati.

KUNEŠ. Lotr!

LAUDÁT (*čte*). A za to má ještě třiceti kop grošů vzíti a již deset kop hotových vzal. Toho jistého morděře zná Pavel s černou hlavou kadeřavou, toho listu ukazatel.

PAVEL (*stáhne kuklu do týla*). Ten najatý lotr je zběhlý žák, zjevný hříšník, kostkář, loupežník.

ŽIŽKA. A že Městecký najal toho vraha? Víš to jistě?

PAVEL. Jistě, Městecký. Ten vězeň všecko pověděl.

LAUDÁT. A ještě toto, bratře Žižko. (*Čte:*) Pán všemohoucí rač tě zachovati k své chvále a k prospě-

chu věrným lidem. Dán v Hradci nad Labem v pondělí, v třetí hodinu v noci před sv. Kateřinou rukou tvého kněze Ambrože. Janek Hvězda, purkmistr, konšclé a tvůj kněz Ambrož.

ŽIŽKA. Bůh pozdrav kněze Ambrože a Hradecké i tebe bratře. (*Podá Pavlovi ruku.*)

KUNEŠ. Ten starý dábel na Opočně se marně těší.

ROHÁČ. A teď na něj udeříme, bratře Žižko!

ŽIŽKA. Pro to? Pro mou osobu? Ne, bratři. Nejprvé očistíme Moravu od vlády uherského krále, nejprvé na Boskovice, Letovice, a při tom na Přibyslav. (*K Pavlovi.*) Ale ty, bratře hradecký, tys byl v Jevíčku. Cos tam slyšel nového.

LAUDÁT (*starostně*). Bratře Žižko, nedobré noviny z Čech.

PAVEL. Zlý jsem posel. V Praze nedávno skončen sněm.

ŽIŽKA. Sněm? Jaký sněm!

PAVEL. Sněm Pražanů, pánů pod obojí i pod jednou.

ŽIŽKA (*prudce*). V hrdlo lžeš nebo tobě lhali. Pánů pod jednou, Římanů?!

ROHÁČ. | S Pražany?!

KUNEŠ. | O, té zrady!

PAVEL. S Pražany. Před tím sněmem se tajně smlouvali, páni byli v Praze, pan z Vartenberka, z Ralska i – Městecký.

ŽIŽKA. Ten že směl do Prahy? A co ten sněm – Bratrstva táborského na něj nepozvali?

PAVEL. Ne. Jen páni obou stran a Pražané jednali za všecko království, dvanáct správců zvolili a dali jim plnou moc a právo, korunu a všechny spravovat a řídit.

ŽIŽKA. Dvanáct správců! Kdož jsou.

PAVEL. Šest pánů pod obojí, šest Římanů.

KUNEŠ. Bratra Žižku pominuli?

PAVEL. Pominuli, a nad to sjednali, aby, kdo by nechtěl k této jejich smlouvě přistoupiti, ten že má k tomu být připuzen a za nepřitele pokládán.

ŽIŽKA. Připuzen? Mocí připuzen? A za nepřitele být pokládán? Já nepřítel země? Já? A to Pražané?

ROHÁČ. Ještě to!

ŽIŽKA (*okamžik v chmurném zamyšlení, pak temně*). Praho! Praho! Tak tě zavedli, tak jsi se ponížila! Nač jsme tě zachránili, nač bránili! Proto, abys upadla v prach před sluhy svého nejukrutnějšího nepřitele, abys zapřela nás věrné bratry a spojila se i s krvavými vrahy a proti svým? (*Pomlka.*) Co jsem Pražanům všecko přehověl, jejich vrtkavost i to, jak se zbavili Želivského – a vše pro společný boj – vše. Jene Želivský, tys měl pravdu! (*Pomlka.*) Pro společný boj – A oni teď – Tak-li by měl skončiti boží boj jalovým mírem na radost nepřátel? Proto trpěl milý mistr Hus, proto podstoupil hroznou smrt, proto všecka česká koruna i jazyk náš ztupeny a pohaněny před celým křesťanstvem? Proto měšťané a sedláci boha bráníce opustili své role a bojovali až do statků a hrdel ztracení proti těm, kteří utiskovali pravdu a svědomí?

Proto jsme papeže, koncilium a celé křesťanstvo proti sobě vzbudili, abychom teď skroušeně doznali, že to vše, oč jsme bojovali, byl blud, hrozný blud? Ne. My i bez Pražanů dokončíme boj, který v Konstancii začal náš zbožný mistr k osvobození slova božího a obhájení svědomí. Bez Prahy – bez té nevěstky babylonské, chtivé nádhery a hříšného veselí, jež nemůže zapomenout na pyšné dvory knížat kněžských, na moc a slávu –

ROHÁČ. A spojuje se i s vrahy!

ŽIŽKA. Jednali proti nám, proti mně na rathouze, tam, kde mne radostně vítali. Ale tam jsem také před jejich tváří přísahal, že nebudu živiti žádného z nepřátel, ale že také neodpustím obojetným pokrytcům. A přísahal jsem to také Želivskému. Bratři! Nic Boskovic, těch necháme i Příbyslavi. I to padniž na hlavu Pražanů, že nemůžeme dokonati díla na Moravě, že musíme do Čech a jako nepřátelé. Oznamte to u vojště. Ráno za šera vytrhneme upřímo přes Litomyšl do Hradecka, tam ztepeme Městeckého, Vartenberka a pak na tu nevěstku babylonskou, na Prahu. Šturmem na ni udeříme, neboť nedokončíme boje, dokud ona stojí. Tať by nám vždycky překážela a s nepřáteli se smířovala. Tať nechce být sestrou, ale pyšnou paní, třeba za hřích a zradu paní a bude se mít milovně i k Sigmundovi králi i k vrahům zákeřným. Proto musí být, bratři, zničena!

OSOBY
pátého jednání.

JAN ŽIŽKA Z TROCNOVA A Z KALICHU.

KATEŘINA, jeho dcera.

JAN ROHÁČ Z DUBÉ,

KUNEŠ Z BĚLOVIC,

MICHAL KOUDELE ZE ŽITENIC, } hejtmané
v Žižkově vojsku.

LAUDÁT, Žižkův písař.

M. KŘIŠŤAN Z PRACHATIC.

JAN ROKYCANA, kněz.

ŠIMON OD BÍLÉHO LVA.

VANĚK řečený PIVO.

PROKOP ZÁVADA.

HEDVIKA.

PAVEL Z DOMU RYCHTÁŘOVA.

PÍSAŘ.

MAŘÍ, sestra kněze Martina.

Mladá měšťanka pražská.

Stařena.

Podruhyně.

VÍTEK, podruh od červených zvonů (Hlas).

Lid pražský.

} Pražští měšťané.

Děj na staroměstské radnici a v Žižkově ležení
u vsi Libně r. 1424.

JEDNÁNÍ PÁTÉ.

Dolejší mazhauz na Staroměstské radnici. Na pravo v popředí schody vedoucí na hořejší palác. Vrata do ulice otevřena. Je slyšeti umíráček.

Výstup 1.

ZÁVADA, PÍSAŘ.

ZÁVADA (*přichází se schodů*). Teď by se nemělo zvonit umíráčkem.

PÍSAŘ. Proč?!

ZÁVADA. Lidé se tak ještě více vyděsí. Jak se teď ozve umíráček, hned každý myslí, že ten nebožtík, jemuž vyzvánějí, zašel na rány od Malešova.

PÍSAŘ. Mikuláš valchář, jemuž právě nyní zvoní, na ně zemřel a ráno před ním soused jeho Matěj pasíř také. A včera pasířův syn a také na ty rány. A budou ještě mnohým jiným vyzvánět. A těch, kterým nezvonili, kteří zůstali tam v poli u Malešova, těch je buďž bohu žel mnohem, mnohem víc. Do set jich jen hospodářů, nepočítaje podruhů a pacholků.

ZÁVADA. Rytíř Hlas prý v bitvě také zahynul.

PÍSAŘ. Zhynul, (*rozbaluje papír a čte z něho*) a Čeněk syn páně Vikéřův z Myšlína a rytíř Turkovec –

(Umíráček přestane.)

ZÁVADA. Ten držel naši korouhev.

PÍSAŘ. Ta už je v rukou Žižkových. A vozy nám Žižka pobral, pušky, houfnice a jinou zbraň.

ZÁVADA (*zaražen*). Co ještě uslyšíme!

Výstup 2.

MLADÁ MĚŠTANKA S DVĚMA DĚTMA, PŘEDEŠLÍ.

MĚŠTANKA (*k písaři*). Prosím tebe, došla-li už nějaká zpráva. Jsem jako u vidění, strachy zmírám. Ó, můj muž!

PÍSAŘ. Dosud nic jistého. (*Ukáže na seznam.*) Jak jsem ti už řekl: Tady jméno tvého muže není. Snad na útěku daleko zaběhl, a vrátí se.

MĚŠTANKA. Oh, on se již nevrátí! On se již nevrátí! Oh, mé děti, budete sirotky. (*Skličená odchází.*)

Výstup 3.

ZÁVADA, PÍSAŘ, pak STAŘENA, PODRUHYNĚ.

PÍSAŘ (*hledí za měšťankou*). Ubohá, tať tu dnes už po třetí. A tak mi sem chodí žena za ženou a nevěsty a matky, sestry, trnouce strachem a nejistotou. A toho lkání! Není domu, kdež by někoho neoplakávali. Žižka nás krutě ztepal –

STAŘENA (*ve vratech*). Prosím vás páni – mám vnoučka – ve stělcích byl – nejde mi z pole, říkají mně, že ho zabili tam u Malešova. Žižkovy vozy prý všechno rozdrtily. Povězte, prosím, pro bůh –

PODRUHYNĚ (*došedši*). Nic ti nepovědí. Sic vědí, ale nepovědí, mají strach, zapírají. (*K písaři, k Závadovi.*) Vid', vid', že můj Jeněk zhynul, že ho také rozšavlovali – (*Vypukne.*) Oh, bože, ó, můj Jeňku, můj Jeněčku, můj synu jediný – (*Prudce.*) A vy jste vinni,

vy! Proč jste si začali boj proti Žižkovi. Proti Žižkovi, který nás vysvobodil od těch Machometů nekřesťanských. Ale vás páni koupili, a vy jste nás prodali.

PÍSAŘ. Ale milá ženo –

PODRUHYŇ. Zase chlácholit a konejšit, vid', zas – ale počkejte, na vás také dojde. Prodali jste boží pravdu Římanům, těm panským jednuškám – vy! – Žižka na vás! (*K stařeně.*) Pojď, stařenko, pojď, tady není spravedlnosti. Ale pomsta boží na ně – (*Odvádí stařenu.*)

STAŘENA (*odcházejíc*). Ah, můj mládenečku ubohý, kde tě zahrabali!

Výstup 4.

ZÁVADA, PÍSAŘ, pak ŠIMON OD BÍLÉHO LVA.

PÍSAŘ. Ta není první a není poslední. A bude hůř, ó, ještě hůř. Vše je tak nakvašeno.

ŠIMON (*vcházeje z ulice*). Toho jste se, Závado, nenadáli. Chtěli jste být silni a vládnout celé zemi, vy a páni, a teď – Neudržíme ani co jsme měli před válkou. Hory Kutny pryč, už v moci Žižkově a teď – slyš – co nesu: Kouřim se mu vzdala bez boje a Nymburk též – naše města. Co nám zbude!

ZÁVADA. Český Brod.

ŠIMON. Tak! U toho Žižka leží, není-li už v městě.

ZÁVADA (*leknu se*). Je-li jisto.

ŠIMON. Tak jisto, jako že od Brodu potáhne Žižka na Prahu.

Výstup 5.

VANĚK PIVO, PŘEDEŠLÍ.

VANĚK (*k Závadovi*). Kde máte pány, kde jejich pomoc. Kde je pan z Vartenberka a pan Městecký. Pan Městecký! Drbají se, neb je dosud svědčí Žižkovy rány od Skalice. Z těch panských spolků máte koláč tuze hubený.

ZÁVADA. Páni se teď nemohou hnout.

VANĚK. A kdyby mohli, budou se starati jenom o sebe. Už toho ohně, který jste zažehli, neuschováte ve svém lůně, aby vás nepálil. Co jste tady v šeru šeptali, z toho křik teď a hrůza po ulicích.

ZÁVADA. Nech bouření.

Výstup 6.

MAŘÍ, PŘEDEŠLÍ.

MAŘÍ (*stane pojednou ve vratech. Nemluví patheticky*). Hlas volajícího na poušti: Spravte cesty páně. Mistr Jan je spravoval a vy jste je zavalili. Slepou jste poražení a nevidíte, že již tento čas není čas milosti a smilování a milosrdenství nad zlými, zákonu božímu odpornými. Přijdou boží zástupové a již je vede Žižka na pomstu, že jste se smlouvali s Babylon-skými –

ZÁVADA (*zlostně*). Ustaň, kacířko! Toť učení šílených, tábořských kněží. Do vězení s tebou!

ŠIMON (*kvapně*). Závado, chceš-li šturm na rathouz,

chceš-li den, jako byl po stětí Želivského! Nevíš, jak je lid rozdrážděn? (*K Maří.*) Jdi, Maří, pros boha. Vímt', žeš věrná, neboť jsi sestra ctného kněze Martina.

MAŘÍ. Jenž přijde a pacholátka i mistr Hus –

Venku náhlý šum. Dav žene se ulicí dolů směrem k mostu.

(*Pokřikují:*) Vybijme ho! Vybijme ho!

(*Jiní zpívají popěveke:*) V sak, mistře, v sak!

ŽENA V ZÁSTUPU. Maří! Maří!

MAŘÍ (*zmizí s nimi jako by proudem odnesena*).

Výstup 7.

PŘEDEŠLÍ bez MAŘÍ a DAVU, pak ROKYCANA.

ZÁVADA (*ustrašen*). Co je, co se děje!

ŠIMON. Řekni, co se bude dít!

ROKYCANA (*vejde vzrušen*).

ZÁVADA (*k němu dychtivě*). Kam se ženou!

ROKYCANA. Nedaleko. Myslím, že k sv. Michalu, na mistra Křišťana.

PÍSAŘ	} (<i>vyhlíží do ulice</i> <i>za davem</i>).	} Je to tam!	
VANĚK			} Zenou se tam!
ŠIMON			} Udeřili!

ROKYCANA. Ten divoký podruh, Vítek od červených zvonů, se vrátil od Malešova, mluví o té hrůze, jak Žižka naše vojsko rozdrtil a že již táhne na Prahu, bouří proti rathouzu, proti mistrům, že jste zrádcové –

ŠIMON (*starostně*). Žižka jistě přitáhne.

ROKYCANA. A má v srdci tajemný hněv i svůj.
U Malešova zahynul jeho zeť.

ZÁVADA	} (<i>všichni ulekáni</i>). }	Je-li pravda!
ŠIMON		Víš jistě?
PÍSAŘ		Běda!

ROKYCANA. Jistě. Žižkova dcera je vdovou. Ani Uhři ani Němci mu syna nezabili, až my, až naši! Od svých musil zhynouti.

ŠIMON (*trpce*). To všecko z toho rozdvojení. Sami se hubíme, sami si rány dáváme.

(*Temný hluk.*)

Výstup 8.

HEDVIKA křejčí, PAVEL z rychtářova domu,
PŘEDEŠLÍ.

HEDVIKA (*kvapně vstoupí*). Zavřete vrata! Zavřete vrata!

PAVEL (*vešed s Hedvikou*). Bouře se strhla. Chudina se obořila na faru u sv. Michala.

PÍSAŘ (*hledě vraty ven*). Boží dopuštění!

Výstup 9.

M. KŘIŠŤAN, PŘEDEŠLÍ.

M. KŘIŠŤAN (*sběhne se schodiš, prostovlasý, bledý, udýchaný*). Zavřete vrata! Pro bůh zavřete je!

ZÁVADA (*spěchá k němu*). Mistře, odkud –

KŘIŠŤAN. Prchám, utíkám – v čas jsem zaslechl, že se ženou na faru. Skočím jak tu jsem – a pryč – Ale zavřete vrata pro bůh. (*Chce je zavřít.*)

HEDVIKA }
PAVEL } (*je zavřeli*).
PÍSAŘ }

KŘIŠŤAN. Ještě že jsem zvěděl v čas a že jsem – mohl – sem k zadní brance. Faru mně vybijí.

VANĚK. Teď abych se zas optal a tebe, mistře, zvlášť: kde jsou páni, kde máš toho loupežníka Městeckého.

SIMON (*ke Křišťanovi*). Chtěls jednotu, kde ji máš! Odtrhl jsi nás od Žižky a Tábořských pro pány, a kde jsou páni! A kde je kázeň, kde je řád! Ještě horší zmatky, ještě větší hrůza. Sigmund a nepřátelé kalicha se radují. Chtěl jsi moc a co bychom si teď počali, kdyby uherský král na nás vytrhl, on a křižáci. Žižku bys teď neměl; teď bychom se před ním třásli. Vzpomeň, když jsme jej radostně vítali, co tu v radní síni (*ukáže nad sebe*) přísahal, jakou pomstu obojetným a pokrytcům.

Zvoní na poplach.

KŘIŠŤAN (*se lekne*). Už se ženou!

HEDVIKA }
PAVEL } (*ulekaně*). } Bože!
Co chtějí!

ZÁVADA (*chmurně*). Toť už jako po smrti Želivského.

Šum a bluk se přivalí, rány na vrata.

HLASY. Otevřete! Pusťte nás! Otevřete!

KŘIŠŤAN. Pro bůh neotvírejte!

HEDVIKA. } Ne!

PAVEL. } Ne, ne!

*Bouchání na vrata, hluk; pojednou ticho.
Zvonění přestane.*

VÍTEK OD ČERVENÝCH ZVONŮ. Já, Vítek od červených zvonů, volám za všechny: Otevřete!

Okamžik úzkostné ticho, pak

SIMON. Co chceš!

VÍTEK. Pusťte mne a dva bratry!

KŘIŠŤAN. Ne, pro bůh ne, vevalí se všichni sem.

SIMON (*volá*). S pavlače k vám promluví.

VÍTEK (*venku*). Kdo!

ZÁVADA. Já, Závada.

Křik odporu, pak ticho.

VÍTEK. Sloužíš mistrům a prodal jsi se Římanům.

KŘIŠŤAN (*k Rokycanovi*). Promluv ty k nim.

ROKYCANA. Promluví.

VANĚK PIVO (*kvapně*). Já půjdu s ním.

SIMON (*volá*). Kněz Rokycana a Vaněk Pivo s vámi promluví.

(Křik souhlasu.)

ROKYCANA (*k Vaňkovi*). Pojd. (*Odejde po schodech.*)

VANĚK (*za ním*).

Výstup 10.

PŘEDEŠLÍ bez ROKYCANY a VAŇKA.

ŠIMON (*k Závadovi*). Co hodláte teď učinit.

ZÁVADA. Což zbývá nežli se bránit.

ŠIMON. Žižkovi?!

HEDVIKA. Já půjdu poslechnout. (*Odkvapí po schodech.*)

Výstup 11.

ŠIMON, ZÁVADA, KŘIŠŤAN, PAVEL, PÍSAŘ.

M. KŘIŠŤAN (*nejistě*). Páni z Plzeňska nás neopustí.

ŠIMON. Ještě bys na pány spoléhal?! A což až je Žižka ztepe jako ztepal pány v Hradecku i v Chrudimsku?

PAVEL (*malomyslně*). A bez pánů my sami –

(*Venku pokřik, ale dál.*)

ŠIMON. Kněz Rokycana vstoupil s Vaňkem na pavlač. Vítají je – ticho – Slyšte – ticho – ani hlas –

KŘIŠŤAN	}	(<i>napjatě naslouchají</i>).
PAVEL		
ZÁVADA		
PÍSAŘ		

ŠIMON (*za chvíli*). Nikdo neodmlouvá.

(*Náhlý křik a bluk.*)

Výstup 12.

HEDVIKA, PŘEDEŠLÍ.

HEDVIKA (*přiběhne se schodů polekán*).

KŘIŠŤAN. } Co chtějí!

ZÁVADA. } Co chtějí!

HEDVIKA. Rokycana je konejšil, v tom zdola zkríkl hlas: Žižka! A všichni hned jako když z tarasnice vystřelí: Žižka! Vy jste ho zradili! Pánům prodali!

KŘIŠŤAN (*trpce*). Kdybychom u Malešova byli zvítězili my –

Chvilku ticho, v tom náhle zase zvoní na poplach.

Venku křik.

ŠIMON. Co se zase stalo?

HEDVIKA (*chvátá zase nahoru*).

PÍSAŘ (*s ním*).

KŘIŠŤAN. Rokycana jich neuchlácholil.

ŠIMON. Křik zachází.

ZÁVADA (*žasna*). Jistě!

KŘIŠŤAN (*jemuž se uvolnilo*). A rychle!

PAVEL. Buď bohu chvála!

ŠIMON. Ale šturmuji dál, slyšíte? Pojdte se podívat.
(*Chce nahoru.*)

Výstup 13.

HEDVIKA, ROKYCANA, VANĚK, PŘEDEŠLÍ bez PÍSAŘE.

HEDVIKA. Ženou se pryč, Caletnou ulicí vzhůru.

ŠIMON. Ale nač šturmuji?

ROKYCANA (*sestupuje*). Slyšeli mne, poslouchali, když jsem je chlácholil, v tom kdosi přiběhl a zkřikl: Žižka je tu, je před branou! A v tom také na zvon udeřili. Zástup na ráz na vás zapomněl a na ráz se obrátil na tu zprávu a zvonu hlas a jako stádo zděšené se žene –

VANĚK. A křičí jedním hlasem: Žižka! Žižka!

ŠIMON. Kam se ženou –

ROKYCANA. K poříčské bráně. A „Žižka! Žižka!“ V tom křiku, věřte, znělo radosti víc nežli hrůzy a hněvu.

ŠIMON (*ke Křišťanovi*). Budeš ještě čekat na pány z Plzeňska?

ROKYCANA (*ke Závadovi, Pavlovi, Hedvikovi*). Chcete s Žižkou dále bojovat?

VANĚK. A Prahu zničit? Jste bez pomoci, lid se vám bouří. Chcete Prahu zničit? A nepoddáte-li se, vy ji zničíte!

Opona.

PROMĚNA.

Stan Žižkův v ležení u vsi Libně.

Výstup 1.

ŽIŽKA, KATEŘINA, KUNEŠ Z BĚLOVIC.

ŽIŽKA (*sedí u polního stolu, čelo v dlaních*).

KATEŘINA (*ve vdovském rouše, tiše vejde. Vidouc otce jakoby dřímajícího, kyne*).

KUNŠOVI (*jenž stanul u vchodu, a na ten pokyn opět ustoupí*).

KATEŘINA (*se tiše blíží*).

ŽIŽKA (*nehnuv se*). Kdo je –

KATEŘINA. Já, otče. Odpusť, že jsem tě probudila. Dřímals –

ŽIŽKA. Ne, rozjímal jsem.

KATEŘINA. O čem.

ŽIŽKA (*obráť se po ní*). O letech, co na závěrku let mne čeká.

KATEŘINA. Co otče.

ŽIŽKA. Nejtěžší dílo, Kateřino, nejtěžší dílo. Vždycky jsem bohu děkoval, že jsem mohl bojovat pro osvobození pravdy zákona božího a ku pomoci našeho jazyka. Bil jsem a trestal Sigmunda krále i panstvo zemské jemu oddané, musil jsem i do těch bítí, kteří pijí z kalicha a kteří tobě muže zabili –

KATEŘINA. Otče!

ŽIŽKA. Netruchli. Duše Ondřejova je té chvíle jista královstvím božím. Přej mu toho. Jen to je trpko, že zhynul od svých.

KATEŘINA. Že zhynul, želím.

ŽIŽKA (*důrazně*). Od svých! Od těch pokrytců pražských, kteříž mne chtěli zahubit. Shladím je a Prahu zničím. A to je to nejtěžší dílo, Kateřino. Bůh mne posilni. (*Naslouchá.*) Slyšíš?

KATEŘINA. Daleký hlahol zvonů. V Praze zvánějí.

ŽIŽKA. Ten hlas, ten zvonů hlas mně zůstal v paměti. Ten mne vítal před lety, poprvé pod večer bylo, když jsem dojížděl na outěku ku Praze, když pro násilí a pýchu rožmberskou musil jsem tenkrát opustit nebožku tvou matku, tebe maličkou, tenkrát, když Václav král mne vzal v ochranu. A pak když zvonívali v nedělský čas, za léta ráno, když jsme chodívali z dvora králova do betlemské kaple na kázání mistra Jana. Ó, těch řečí ohňových, té čisté jeho lásky k pravdě! – Kdyby mistr svaté paměti teď vstal a viděl, jak se zvrhli jeho přátelé a žáci, jak se spolčovali s tím, jenž dopustil na něj potupnou smrt. Ne, ne – (*Vstane; chmurně, broživě.*) Dlouho tam už zvonit nebudou. Věže se rozpadnou a sesují, až rozstřílíme a v požeh dáme to babylonské město.

KATEŘINA. Otče, ty bys chtěl!

ŽIŽKA. Chci, poněvadž musím.

Výstup 2.

KUNEŠ Z BĚLOVIC, PŘEDEŠLÍ.

KUNEŠ. Já jsem –

ŽIŽKA. Bratře Kunši, houfy rozloženy?

KUNEŠ. Jak jsi přikázal. Žatečtí, Lounští a Klatovští jsou nejdál k Špitálsku.

ŽIŽKA. A střelba?

KATEŘINA (*odejde za koltru*).

KUNEŠ. Staví se dva sruby, jak jsi přikázal. Dvě naše velké pušky jsou naloženy i dvě velké pražské a všechny jejich kusy od Malešova.

ŽIŽKA. Tam měly zničit nás, teď budou bít do nich. Co Praha –

KUNEŠ. Brány zavřeny.

Výstup 3.

ROHÁČ, PŘEDEŠLÍ.

ROHÁČ. Hradečtí a Jaroměřští přitrhnou do poledne, právě přiharcoval posel, a Královští dojdou do večera.

ŽIŽKA. Tak je dobře. Začneme hned zítra.

KUNEŠ. Tedy do opravdy?

ŽIŽKA. Nevěřils?

KUNEŠ. Já doufal –

ŽIŽKA. Že se rozmyslím?

KUNEŠ. Že se slituješ.

ŽIŽKA (*divoce*). Nad těmi? Nad Pražany? Za to vše,

co jsem dobrého jim učinil, co jsem jim přehověl, za to, že mne zradili?

KUNEŠ. Sigmunda se zřekli, přijali zase Korybuta.

ŽIŽKA. Jaká v tom jistota? Korybuta za čas vypudí a polezou zase k pánům, k Římanům a vytrhnou s nimi proti Táboorským, proti vám a budou-li moci, zničí bratrské obce, a pak bude v zemi pokoj, jaký chtějí: budou stará panování panstva a bohatých, bude utlačeno svědomí, a láska bratrská, jak ji zákon boží přikazuje, bude pro smích – Vy víte, že jsem chtěl s Prahou dokonat, co mistr Jan začal, ale Praha nás zradila a proti nám se postavila. Proto musí z cesty a teprve až jí nebude, bez ní, dokonají věrné obce boj –

ROHÁČ. Mohl bys zničit Prahu, kterou jsi zachránil?

ŽIŽKA. I ty Jene? I tobě je jí líto?

Výstup 4.

LAUDÁT, PŘEDEŠLÍ.

LAUDÁT (*nejistě*). Bratře Žižko –

ŽIŽKA. Tys Laudáte –

LAUDÁT. Poslyš, prosím. Pražané přicházejí, přišlo jejich poselstvo; jsou v ležení.

ŽIŽKA. Pražané! Zde v ležení!

LAUDÁT. Jdou k tobě.

ŽIŽKA. Ať se vrátí!

KUNEŠ (*rychle*). Ne, neodháněj jich.

ROHÁČ. Puť je a vyslechni.

ŽIŽKA. Co chtějí –

LAUDÁT. Přicházejí o smír.

ŽIŽKA. Pokrytci obojetní, o smír! Teď když jsou v tenatech. S nimi mluvit, s nimi jednat! S Křišťanem – s tím – Jáť bych mu hlavu roztřepil.

LAUDÁT. M. Křišťan v poselstvu není. Z jeho strany jenom Prokop Závada.

ŽIŽKA. Ten sluha mistrů z kolleje –

KUNEŠ. Ale přišel také kněz Rokycana.

ŽIŽKA. Jak, ty víš! A mlčels!

KUNEŠ. Čekal jsem. Bratře Žižko, vyslechni je.

ROHÁČ. Pro hněv nezapomeň na velký boj s nejukrutnějším nepřítelem, Sigmundem. Vyslechni je!

ŽIŽKA. Kněz Rokycana – a –

LAUDÁT. Šimon od bílého lva a Vaněk Pivo řečený.

ŽIŽKA. Ten byl v poselstvu do Polska a v zajetí krále Sigmunda.

ROHÁČ. Nechtěl před ním kleknouti a neklekl.

LAUDÁT. A byl proti jednotě s pány pod jednou tak jako i Šimon od bílého lva.

ŽIŽKA. Tenť věrný muž i Vaněk.

KUNEŠ. Vyslechni je, jdeť k tobě Praha a pokorně.

LAUDÁT. Poselstvo prosí, abys s nimi promluvil pro věrné, kteří v Praze jsou.

ŽIŽKA (*váhav*). Přivedť je.

LAUDÁT (*odejde*).

Výstup 5.

PŘEDEŠLÍ bez LAUDÁTA.

KUNEŠ. Jistě je pravda, že v Praze mnoho věrných.

ŽIŽKA. Mluvíte horlivě, jako byste vy byli pražské poselstvo.

ROHÁČ. Tak by mluvila snad všechna naše polní obec. Většina jistě.

ŽIŽKA. Co! Snad že byste se chtěli –

ROHÁČ (*rychle*). Ne, bratře, proti tobě nic, a stane se, co poručíš. Ale připomeň si, jak je Praha pevná. A doženeš-li Pražany v zoufalství, bude hrozný boj a hrozná krev prolití.

ŽIŽKA. Či nevíš, kterak Mojžíš dal pomstu na modlosluhy a jednoho dne jich mnoho tisíc zbil?

Výstup 6.

ROKYCANA, ŠIMON od BÍLÉHO LVA, VANĚK PIVO,
ZÁVADA, LAUDÁT, KOUDELE ZE ŽITENIC, pak KATEŘINA, PŘEDEŠLÍ.

ROKYCANA. Bůh Hospodin, jenž pravil, má jest pomsta, pozdrav tě, bratře Žižko.

ŽIŽKA (*temně*). Co chceš, kněže Rokycano.

ROKYCANA. Slyš nás, prosím. A nechtěj nejprve vzpomenu, jak tomu nedávno, co v radosti jsme tebe vítali svého ochránce. Teď předstupujeme k tobě s tes-

ností. A jak tomu dávno, nechť vzpomenu, co jsme my všichni Pražané hleděli s hradeb, s věží na pole na Letném na strašlivou moc římského a uherského krále, na tisíce tisíců křižovníků z Němec a jiných zemí, kteří nás přišli vyhladit; s jakou úzkostí jsme tenkrát hleděli sem k Libni a na Špitálsko, kdež se šikovali proti tobě, proti tvému srubu na Vítkově hoře. Tenkrát byl jsi s námi. Teď s hradeb všeska Praha hledí v zármutku na novo sem k Libni, na Špitálsko, na totachy a pušky, tarasnice na ni namířené a marně obracíme zraky své po Vítkově hoře, neb ten, jenž tam Prahu zachránil, přišel sám ji zničit.

ŽIŽKA. Jak si zasloužila.

SIMON. Mluvím já, Šimon od bílého lva. Slyš, bratře Žižko, již pominulo, proč právem jsi se rozhněval. Kníže Korybut se vrátil, my jej opět přijali, a tím už zrušen je spolek s pány pod jednou, kteříž chtějí uherského krále.

ŽIŽKA. Ale jakmile vám bude vhod, uvážete zas ten spolek s Římany, nevytrváte v pokušeních, a nás opustíte.

SIMON. Ne, již ne. Ale ty-li ve svém hněvu vytrváš, pustíš-li na Prahu šturm, dobře víš, jaký bude těžký boj, jak tvoje houfy oslábnou.

ŽIŽKA. Ale nebudou mít Prahu pořád v týle.

VANĚK (*s povzdechem*). Ne, jen rozbořené město.

ROKYCANA. A bude Praha pustá jako Německý Brod, po jehož ulicích teď vlci bloudí a psi zdivočelí.

Rozbořen bude hrad sv. Václava i velebný jeho kostel, rozbořena bude kaple betlemská, zvony nezazvoní, mrtvá bude Praha, hlava, matka českých měst. A kdo to zodpoví i krev nevinnou, jež tu bude s vinnou prolita?

ZIŽKA. I Jerusalem byl rozbořen.

ROKYCAN. Ale sám Spasitel zaplakal, když pomyslí na jeho zkázu. Jak nemělo by tobě srdce se ustrnouti nad městem, jež tebe v protivenství kdysi po přátelsku přijalo. Ó, bys mohl prohlédnout a ještě jednou uvidět je v jeho kráse. Lítostí by se ti srdce pohnulo. A to kdybys viděl, jak zástupové nás až k bráně provázeli, ulekání, ustrašení, v smutné nejistotě jak rozhodneš —

ZIŽKA. Ty zástupy také provázely, a vesele, vaše houfy, když táhly do pole mne obklíčit a zahubit.

VANĚK. Tomu boji jsme my bránili, ale neubránili.

ZÁVADA. A dnes všichni litují.

ŠIMON. To vše se dá srovnat. Zboříš-li však Prahu, bude po všem veta, bude zemdlena i vaše síla a radovat se budou Sigmund, páni, Řím — A co ještě proti nim je díla, zvláště na Moravě!

ZIŽKA. To vaší vinou! Kdo mne z Moravy vypudil!

VANĚK. A zdali zapoměls, co učinil Sigmund král, když Prahu obléhal, když Němci nazejtří po té porážce na Vítkově hoře, když ty jsi je ztepal, začali silně střílet na Prahu, jak hned přichvátal a nedal

stříletí a zle káral Němce, že mu hubí Prahu. To učinila ta šelma krve nenasycená. A ty –

ŽIŽKA (*zaražen, ale pak*). Hájl svého dědictví –

ŠIMON. Rozpomeň se, cos nám řekl u Německého Brodu, když jsi nás mířil s Želivským, cos tenkrát děl, abychom všechny hněvy odpustili, tak abychom mohli spravedlivě patčt pěti: Odpusť nám naše viny jakož i my odpouštíme.

ŽIŽKA. To jsem děl – ale – to bylo pro společný boj proti uherskému králi.

VANĚK. Ten boj budeme s tebou zase bojovat!

ŽIŽKA. Jak dlouho!

ROKYCANA. Bratře Žižko, věř, i na to se rozpomeň, že Praha není jenom Pražanů, že je město, na něž mezi městy Kristus ráčil nejdříve shlédnouti, vyrvav je z temnosti Antykristovy, že Praha dříve nežli jiná města poznala osvícení, že z Prahy vzešlo světlo očištěné pravdy boží, že tu kázal mistr Jan sv. paměti, že pro boží pravdu tu tekla první krev. Za jedním jdeme všichni a proti nám všem jednostejný nepřítel, jenž chce nás všechny vyhladit. Dost už toho dvojení, dost hněvů a různic. Okažme se jako věrná Judyt, kteráž jest pro vlast nebezpečně čest i hrdlo vážila, a jako Judas Machabaeus, jenž činil tak až do smrti. Bratře Žižko! Jménem pražských obcí, jménem všeho věrného lidu ležím u tvých kolenou a prosím, zapřísahám tebe skrze rány Ježíše Krista, abys odpustil. Slyš nás, aby i tebe vyslyšel milosrdný bůh!

Výstup 7.

KATEŘINA, PŘEDEŠLÍ.

KATEŘINA (*jež vystoupila za poslední řeči Rokycanovy a vzrušeně naslouchala, přistoupí chvatně k Žižkovi*). Mne, otče, Praha hluboko ranila, ale jestliže tato má bolest zaostříla tvůj hněv, nedbej, zapomeň ji v tuto chvíli. Opuště, smíř se, abys mohl dokonati, oč se bohu modlívaš.

ŽIŽKA. Dcero, pro boží boj zapomínáš na sebe. Pro boží boj. (*Vztyčí se.*) A chci jej dokonat.

VANĚK. My budeme zase s tebou jako u Hor Kuten, u Habrů i Německého Brodu.

ŠIMON. }
ZÁVADA. } Budeme!

ROKYCANA (*vroucně*). Bratře Žižko! (*Vstane.*)

ŽIŽKA. Budete. (*Vábav.*) Kunši, ať nechají srubů a tarasnice a pušky ať uklidí!

KUNEŠ. A proti Sigmundovi obrátí. Jak se bratři potěší, až ohlásím. (*Kvapně odejde.*)

KATEŘINA. Otče!

ŠIMON. }
ZÁVADA. } Zaplať bůh!

VANĚK. Zaplať bůh!

ŽIŽKA. A vám dej stálosti. (*V chmurné starosti.*) Ať neželím a bratří, že jsme tě, Praho, znovu zachovali. Ale pro boží boj! Bojovati jej v jednotě a dokončiti jej! Bratři Pražané, až všechno smluvíme, vytrhneme

ihned na Moravu, zachránit ji. A cestou stavíme se nejdřív u Přibyslavi.

Venku troubení, radostný blahol.

ŠIMON	} (<i>brnou se k Žižkovi</i>). }	Bratře Žižko!
VANĚK		
ZÁVADA		

ROKYCANA. Jak radostně tě Praha pozdraví!

Konec.